

การสร้างบทเรียนแบบโปรแกรม

1. การวางแผนการสร้างบทเรียนแบบโปรแกรม

1.1 ศึกษาเนื้อหา

เมื่อตกลงใจว่าจะสร้างบทเรียนแบบโปรแกรมวิชาภาษาไทยเรื่อง "คำประสม" สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่งแล้ว ผู้วิจัยได้ศึกษาเนื้อเรื่องคำประสมจากหลักสูตรประมวลการสอนวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พุทธศักราช 2503¹ ตำราและแบบเรียนหลักภาษาไทยสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งมีผู้แต่งไว้ดังนี้

- 1) นายเสนีย์ วิลาวรรณ
- 2) นางมะออบ โปชะกฤษณะ
- 3) นางสาวสว่างวรรณ กาญจนาชิวะ และคณะ
- 4) นายเจือ สตะเวทิน

ในการกำหนดเนื้อหาวิชาสำหรับสร้างบทเรียน ผู้วิจัยได้รวบรวมและวางโครงเรื่องที่จะเขียนเรียงความลำดับเนื้อหา คือ

- ก. ความหมายและลักษณะพยางค์ และคำ
- ข. ความหมายของคำมูล
- ค. ชนิดของคำมูล
- ง. ความหมายและลักษณะของคำประสม
- จ. ชนิดของคำประสม
- ฉ. ประเภทและหน้าที่ของคำประสม

¹หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, ประมวลการสอนวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (ม.ศ. 1) ตามหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น (สายสามัญ) พุทธศักราช 2503, (ครั้งที่ 1, พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2513), น. 42-43.

รายละเอียดของสาระที่ไ้รวบรวมจากหนังสือดังกล่าวแล้ว ประกอบด้วย

1.. พยางค์ คือ เสียงที่เปล่งออกมาครั้งหนึ่ง ๆ จะมีความหมายหรือไม่มีก็ได้ การนับพยางค์นับตามเสียงที่เปล่งออกมา ถ้าเปล่งออกมาหนึ่งครั้งนับเป็นหนึ่งพยางค์ เช่น

นา ออกเสียงหนึ่งครั้งว่า นา นับเป็น 1 พยางค์

นาวา ออกเสียงสองครั้งว่า นา-วา นับเป็น 2 พยางค์

นาฬิกา ออกเสียงสามครั้งว่า นา-ฬิ-กา นับเป็น 3 พยางค์ เป็นต้น

2. คำ คือ เสียงที่เปล่งออกมา มีความหมายอย่างน้อยหนึ่งความหมาย จะประกอบด้วยกี่เสียงก็ตาม แต่ต้องมีความหมายอย่างน้อยที่สุดหนึ่งความหมาย พยางค์จึงเป็นส่วนหนึ่งของคำ เพราะคำประกอบด้วยพยางค์ จะกั้พยางค์ก็ได้ เช่น แม่ สุนัข วิชา ปรารถนา พัฒนาการ เป็นต้น

3. คำมูล

3.1 ความหมายของคำมูล

คำมูล คือ คำที่มีมาแต่เดิมในภาษา จะเป็นคำพยางค์เดียวหรือหลายพยางค์ และเป็นคำไทยแท้หรือคำมาจากภาษาอื่นก็ได้

3.2 ลักษณะของคำมูล

ก. เป็นคำพยางค์เดียว และมีความหมายสมบูรณ์ในคำ เช่น กิน เค้น พี่ น้อง แมว เสื้อ มือ ตา ขาว ลม

ข. เป็นคำหลายพยางค์ แต่ละพยางค์ไม่มีความหมายหรือมีความหมาย แต่เมื่อรวมกันแล้วเกิดความหมายใหม่ไม่เหมือนเดิม เช่น "กระ" หมายถึงเตาชนิดหนึ่ง "ถาง" หมายถึงทำให้เตียน แต่คำว่า "กระถาง" หมายถึงภาชนะที่ใส่ต้นไม้ นอกจากนี้ยังมีคำอื่น ๆ อีก เช่น มะพร้าว ทะเล กระจับ กระจ่าง ปรึกษา อนาคต เป็นต้น

4. คำประสม

4.1 ความหมายของคำประสม

คำประสม คือ การนำเอาคำมูลตั้งแต่สองคำขึ้นไปมารวมกัน เกิดคำใหม่มีความหมายใหม่หนึ่งคำ ความหมายที่เกิดใหม่นี้อาจจะผิดไปจากความหมาย

ของคำมูลเดิมบ้าง หรืออาจจะไม่เหมือนเลยก็ได้

4.2 ชนิดของคำประสม

ก. คำประสมชนิดสองคำมูล คือ การเอาคำมูลสองคำมา
รวมกันเป็นคำประสมหนึ่งคำ เช่น ตูเย็น น้ำตาล ลูกน้ำ รongเทา ปากกา

ข. คำประสมชนิดสามคำมูล คือ การเอาคำมูลสามคำมา
รวมกันเป็นคำประสมหนึ่งคำ เช่น ไม่นิยมฆ่า ส้มล่อเครื่อง ทองขุ่นขาว
ดอกไม้ไซ้ เข็มเย็บผ้า เป็นต้น

ค. คำประสมชนิดสี่คำมูล คือ การเอาคำมูลสี่คำมารวมกัน
เป็นคำประสมหนึ่งคำ เช่น เครื่องบินไอพ่น เครื่องบดไฟฟ้า ปากกาหมึกซึม บุกลูกกรวย

4.3 ประเภทของคำประสม

ประเภทของคำประสมแบ่งออกได้ตามประเภทต่าง ๆ ได้ดังนี้

1) คำประสมประเภทคำมูลต่างความหมายมารวมกันเป็น
คำใหม่ ความหมายคงเดิมบ้าง เช่น ลูกเสือ (คน) แม่น้ำ แมย่าย ท่อเลี้ยง
หน้าต่าง พุนยนต์ มานัง

2) คำประสมที่มีอาการนาม "การ" หรือ "ความ" นำหน้า
เช่น ความทุกข์ ความดี การเรียน การงาน ความประพฤติ การเดินทาง

3) คำประสมประเภทที่ย่อมาจากข้อความยาว ๆ เช่น คนที่
ทำงานในทุ่งนาเรียกย่อ ๆ ว่า ชาวนา คนที่เรียนในโรงเรียนเรียกย่อ ๆ ว่า นักเรียน
และส่วนมากจะมีคำดังต่อไปนี้ นำหน้า

ชาว-	ของ-
เครื่อง-	นัก-
ช่าง-	ที่-
ผู้-	หมอ-
โรง-	พวก-

4) คำประสมประเภทคำซ้ำ คือ การเอาคำมูลคำเดียวกันมา
เรียงซ้ำกันไว้ เพื่อเน้นความหมายให้แน่นแน่นขึ้นจากความหมายเดิม โดยมากมักจะ

เขียนไม่ยอม (๗) แทนตัวหลัง เช่น แดง ๆ คำ ๆ คอย ๆ คี ๆ ถ้าหาก
คนพูดต้องการแสดงความมั่นใจในคำพูดของตน เพื่อเน้นให้เป็นจริงมากขึ้น มักจะขึ้นเสียง
คำหน้าเป็นเสียงตรี เช่น ก้าวขา ^{สี่} คี ^{สี่} เกลียดเกลียด ^{สี่} แหง ^{สี่} แหง

5) คำประสมประเภทคำซ้อน คือ การเอาคำมูลที่มีความหมาย
ใกล้เคียงกันวางซ้อนกัน เพื่อเน้นความหมายให้เด่นชัด แต่ความหมายก็คงเดิม เช่น
บ้านเรือน จอจ่า ทักทวง ปกปิด ยุกพัน คัดสั้น เคี้ยวครอน จับจอบ เปิดเผย
ปกป้อง คุมเคย ซากแกลน เหลี้ยวแล

6) คำประสมประเภทสำนวน คือ การเอาคำมูลที่คำมาเรียงกัน
ไว้คล้องจองกัน ความหมายจะอยู่ที่คำใดก็ได้ดังนี้

ก. ความหมายเน้นที่สองคำหน้า เช่น ชีชา มาครอก

บายออกแตก

ข. ความหมายเน้นหนักที่สองคำหลัง เช่น นำ พัก น้ำแรง

วานอน สอ งาย

ค. ความหมายอยู่ที่คำหน้าและคำหลัง เช่น คิด สอย ห้อย ตาม

เคราะห์ หาย ยาม ราย

ง. ความหมายเน้นหนักอยู่ที่ทั้งคู่ เช่น มุน หนัก คัก คี้ ใหญ่

รว รัด คัก ความ

จ. ความหมายอยู่ที่คำที่หนึ่ง-สามและคำที่สอง-สี่ เช่น

ขึ้น เห็น ดอง โต คิด หน้า ตาม หลัง

1.2 การเลือกชนิดของบทเรียนแบบโปรแกรม

จากการศึกษาบทเรียนแบบโปรแกรมมานั้น ชนิดของบทเรียนแบบโปรแกรม
ที่สำคัญ และมีผู้นิยมใช้แพร่หลายมีอยู่สองชนิดคือ ชนิดเส้นตรง (Linear Programmed)
และชนิดสาขา (Branching Programmed) ผู้วิจัยได้เลือกเขียนบทเรียนแบบโปรแกรม
วิชาภาษาไทยเรื่อง "คำประสม" เป็นแบบเส้นตรง เพราะ

1) บทเรียนแบบนี้จัดเรียงลำดับหน่วยย่อยจากง่ายไปยาก ผู้เรียนต้อง
เริ่มเรียนจากหน่วยแรกจนถึงหน่วยสุดท้ายของบทเรียน จะตามหน่วยหนึ่งหน่วยใดไม่ได้

เพราะสิ่งที่เรียนจากหน่วยแรกจะเป็นพื้นฐานของหน่วยถัดไป ซึ่งเหมาะกับเนื้อหาของเรื่องคำประสม

2) บทเรียนแบบโปรแกรมชนิดเส้นตรง เป็นการเสนอความรู้และคำตามแบบฝึกหัดเรียงกันไปตามลำดับ ซึ่งถ่ายทอดผู้เริ่มเขียนบทเรียน

3) มีค่าเฉลยอยู่ในหน้าเดียวกัน เมื่อนักเรียนทำแบบฝึกหัดเสร็จก็เลื่อนกระดาษลง จะรู้คำตอบที่ถูกต้องทันที เพิ่มความสนุกในการเรียนกับเด็กยิ่งขึ้น

1.3 กำหนดเวลาและหน่วยที่จะใช้สอน

เนื้อหาเรื่องคำประสมกำหนดให้สอนจริงตามหลักสูตรที่ศึกษามานี้ใช้เวลา 2 คาบ คาบละ 50 นาที ผู้วิจัยจึงตกลงสร้างบทเรียน 2 หน่วย ๆ ละ 50 นาทีคือ หน่วยที่หนึ่งประกอบด้วยความหมาย ลักษณะ และวิธีสร้างคำประสม หน่วยที่สองประกอบด้วยประเภทและหน้าที่ของคำประสม

2. การสร้างบทเรียนแบบ โปรแกรม

การสร้างบทเรียนแบบ โปรแกรมนี้ ได้สร้างตามลำดับที่กำหนดไว้ดังนี้

2.1 การตั้งจุดมุ่งหมาย

การตั้งจุดมุ่งหมายก็เพื่อให้ครูผู้สอนรู้แน่ชัดว่านักเรียนที่เรียนบทเรียนนี้จบแล้วได้ความรู้อะไรที่สามารถจะวัดได้จริง ๆ ในหลักสูตรกำหนดความมุ่งหมายที่จะวัดความรู้นักเรียนไว้อย่างกว้าง ๆ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ตั้งจุดมุ่งหมายทั่วไปและความมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมของบทเรียนแบบโปรแกรมวิชาภาษาไทย เรื่อง "คำประสม" สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ดังนี้

ก. ความมุ่งหมายทั่วไป

1) เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของคำมูล คำประสม

2) เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีสร้างคำประสมในภาษาไทย

3) เพื่อให้นักเรียนรู้จักประเภทและหน้าที่ของคำประสมที่มิใช่ในภาษาไทย

ข. ความมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

หน่วยที่หนึ่ง

ความหมาย ลักษณะ และวิธีสร้างคำประสม

1. คำและพยางค์

- 1.1 นักเรียนสามารถนับจำนวนพยางค์ได้ถูกต้องจากคำที่กำหนด
มาในหลาย ๆ คำ
- 1.2 กำหนดข้อความมาให้ให้นักเรียนสามารถนับจำนวนคำในข้อความ
ได้ถูกต้อง
- 1.3 นักเรียนสามารถเลือกรวมข้อที่เป็นคำได้ถูกต้องจากสิ่งที่
กำหนดให้

2. คำมูล

- 2.1 ให้ความหมายของคำมูลหลาย ๆ ข้อ นักเรียนเลือกคำตอบ
ที่ถูกต้องได้
- 2.2 นักเรียนสามารถแยกออกได้ว่า คำที่กำหนดให้คำใดเป็นคำมูล
พยางค์เดียว คำใดเป็นคำมูลหลายพยางค์
- 2.3 นักเรียนเลือกชี้คณูหน้าคำที่เป็นคำมูลได้ถูกต้อง

3. คำประสม

- 3.1 บอกลักษณะคำประสมมาหลาย ๆ ข้อ นักเรียนเลือกรวม
รวมข้อที่ถูกต้องได้
- 3.2 กำหนดคำหลาย ๆ ชนิดบนกัน นักเรียนเลือกคำที่เป็นคำประสม
ได้ถูกต้อง
- 3.3 นักเรียนสามารถสร้างคำประสมจากคำมูลที่กำหนดให้หลาย ๆ
คำได้ถูกต้อง
- 3.4 จากข้อความที่กำหนดให้ นักเรียนชี้คณูคำประสมได้ถูกต้อง

3.5 กำหนดค่าประสมมาให้ 1 ชุด นักเรียนบอกชนิดของค่าประสม
ได้ว่าเป็นค่าประสมชนิดสองคำมูล สามคำมูล หรือสี่คำมูล

3.6 นักเรียนสามารถจับคู่ค่าประสมให้ตรงกับความหมายที่กำหนดให้
อย่างถูกต้อง

หน่วยที่สอง

ประเภท และหน้าที่ของค่าประสม

1. ประเภทของค่าประสม

1.1 จากค่าที่กำหนดให้ นักเรียนบอกไควค่าประสมคำใดเป็น
ค่าประสมประเภทคำมูลตามความหมายมารวมกัน คำที่มีการหรือความนำหน้า คำซ้ำ
คำซ้อน ส่วนวน

1.2 จากคำมูลที่กำหนดเป็นคำตั้งไว้ นักเรียนเลือกคำมูลที่กำหนดให้
อื่น ๆ มาเติมช่องว่างให้เป็นค่าประสมตรงกับความหมายที่กำหนดไว้โดยถูกต้อง

1.3 จากข้อความหลาย ๆ ประโยค นักเรียนนับจำนวนค่าประสม
ที่อยู่ในข้อความที่กำหนดให้โดยครบถูกต้อง

2. หน้าที่ของค่าประสม

2.1 เมื่อมีค่าประสมอยู่ในประโยค นักเรียนบอกไควค่าประสมนั้น
ทำหน้าที่เป็นคำนาม คำกริยา หรือคำวิเศษณ์อย่างถูกต้อง

2.2 การสร้างแบบทดสอบ

หลังจากศึกษาเนื้อหาและตั้งจุดมุ่งหมายทั่วไปและเชิงปฏิบัติการแล้ว
ผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนบทเรียนแบบโปรแกรมวิชาภาษาไทย
เรื่องค่าประสม โดยการทำการางวิเคราะห์หลักสูตร² (Table of Specification)

²สุชา จันทน์แฉม และสุรางค์ จันทน์แฉม, การวัดทางจิตวิทยาและการศึกษา
(พระนคร : แพร่พิทยา, 2518), หน้า 57-59.

กำหนดว่าจะออกแบบทดสอบวัดความรู้ ความจำ และการนำไปใช้ หน่วยละ 28 ข้อ สองหน่วยรวม 56 ข้อ เป็นแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก เนื้อหานั้นถือเอาจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมเป็นหลัก เมื่อสร้างแบบทดสอบเสร็จแล้วนำไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสระบุรีวิทยาคม สระบุรี จำนวน 167 คน เพื่อนำแบบทดสอบมาวิเคราะห์รายข้อ (Item Analysis) หาค่าอำนาจจำแนกและความยากของข้อสอบโดยใช้เทคนิคการแบ่งกลุ่มสูงกลุ่มต่ำ 27 % เมื่อวิเคราะห์เสร็จเรียบร้อยแล้ว นำค่าความยาก (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) เขียนลงในกระดาษ ข้อใดที่มีค่าไม่อยู่ในเกณฑ์คือ ค่าความยากต่ำกว่า .20 และสูงกว่า .80 และค่าอำนาจจำแนกต่ำกว่า .20 ตัดทิ้งไป ข้อที่เหลือนำมาพิจารณาว่าข้อใดที่ค่าความยากและค่าอำนาจจำแนกใกล้เคียงกัน เนื้อหาอย่างเดียวกันนำมาแยกเป็นแบบทดสอบ 2 ชุด ซึ่งใช้แทนกันได้ แบ่งเป็นแบบทดสอบก่อนเรียนบทเรียนหนึ่งชุด หลังเรียนบทเรียนหนึ่งชุด ค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบทดสอบคำนวณโดยใช้สูตรของคูเคอร์ ริชาร์ดสัน 21 (Kuder-Richardson 21) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของความเที่ยงของแบบทดสอบเป็น 0.80 และ 0.85 ซึ่งนับว่าอยู่ในเกณฑ์สูง

2.3 การสร้างกรอบและตรวจแก้ไข

ผู้วิจัยได้เขียนบทเรียนแบบโปรแกรมชนิดเส้นตรงตามเนื้อหาและจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ 2 หน่วย จำนวน 71 กรอบ 162 คำตอบ นำบทเรียนที่เขียนแล้วไปปรึกษาคณาจารย์ตรวจสอบและแก้ไขวิธีเขียนบทเรียนแบบโปรแกรมและความถูกต้องทางด้านเนื้อหาของบทเรียน

2.4 การทดลอง

ก. นำบทเรียนแบบโปรแกรมไปทดลองรายบุคคลจำนวน 5 ครั้งนำมาแก้ไขทั้งบทเรียนและแบบทดสอบ

ข. นำบทเรียนที่แก้ไขแล้วจำนวน 70 กรอบ 160 คำตอบไปทดลองชั้นกลุ่มเล็ก 10 คน 2 ครั้ง กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสระบุรีวิทยาคม สระบุรี

ค. นำบทเรียนมาแก้ไขและปรับปรุงพิมพ์เป็นบทเรียนแบบโปรแกรมไปทดลองภาคสนาม โดยใช้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสระบุรีวิทยาคม

สมัคร จำนวน 100 คน บทเรียนจำนวน 68 กรอบ 150 คำตอบ และแบบทดสอบได้วิเคราะห์ เพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียนตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90

ง. จากบทเรียนที่แก้ไขแล้วนี้ ถึงแม้ว่าจะมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ก็ตาม แต่ยังมีบางข้อที่จะต้องแก้ไขอีก จึงนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อที่ผิดมาก

จ. และนำบทเรียนที่แก้ไขไปพิมพ์เป็นบทเรียนแบบโปรแกรม 2 ชุดไปทดลองกับ นักเรียนโรงเรียนวัดมกุฏกษัตริย์จำนวน 100 คน แล้วนำบทเรียนมาวิเคราะห์อีกครั้งหนึ่ง

บทเรียนแบบโปรแกรมวิชาภาษาไทยเรื่องคำประสมที่แก้ไขปรับปรุงแล้วมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำชี้แจง

บทเรียนแบบโปรแกรมวิชาภาษาไทย เรื่อง "คำประสม" สำหรับชั้น
มัธยมศึกษาปีที่หนึ่ง มีเนื้อหาจำนวน 67 กรณ 129 คำตอบ

บทเรียนแบ่งออกเป็น 2 หน่วย

หน่วยที่หนึ่ง ประกอบด้วย

1. คำแนะนำสำหรับครู
2. คำแนะนำสำหรับนักเรียน
3. แบบทดสอบก่อนเรียนบทเรียน
4. เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนบทเรียน
5. ขอบปฏิบัติในการเรียนบทเรียน
6. ควบบทเรียน 33 กรณ 65 คำตอบ
7. แบบทดสอบหลังเรียนบทเรียน
8. เฉลยแบบทดสอบหลังเรียนบทเรียน

หน่วยที่สอง ประกอบด้วย

1. คำแนะนำสำหรับครู
2. คำแนะนำสำหรับนักเรียน
3. แบบทดสอบก่อนเรียนบทเรียน
4. เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนบทเรียน
5. ขอบปฏิบัติในการเรียนบทเรียน
6. ควบบทเรียน 34 กรณ 64 คำตอบ
7. แบบทดสอบหลังเรียนบทเรียน
8. เฉลยแบบทดสอบหลังเรียนบทเรียน

หน่วยที่ 1

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำแนะนำสำหรับครู

คำแนะนำสำหรับครูในการใช้บทเรียนแบบโปรแกรมวิชาภาษาไทยเรื่อง "คำประสม" สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่ง

1. บทเรียนแบบโปรแกรมนี้อาจสร้างขึ้น เพื่อเสริมประสิทธิภาพการเรียน การสอนของครูและนักเรียนให้สูงขึ้น สำหรับครูที่ต้องการจะเปลี่ยนแปลงวิธีสอนให้ดีขึ้น ได้ โดยใช้บทเรียนแบบโปรแกรมเข้าช่วย หรือในกรณีที่ครูขาดการใช้บทเรียนแบบโปรแกรม สอนแทน เพราะผู้สร้างได้ทดลองใช้โดยแบ่งระยะเวลาของการทำบทเรียนและเนื้อหา ของบทเรียนไว้อย่างเหมาะสมแล้ว บทเรียนแบบโปรแกรมจะช่วยให้ครูมีประสิทธิภาพ ในการสอนยิ่งขึ้น และช่วยในการขาดแคลนครูเป็นบางครั้งด้วย

2. บทเรียนแบบโปรแกรมนี้อาจสร้างขึ้นตาม เนื้อหาที่กำหนดในหลักสูตรประมวล การสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่งของกระทรวงศึกษาธิการ และผู้วิจัยได้เพิ่มเติมเนื้อหาที่ เกี่ยวข้องของบางประการ ซึ่งนักเรียนควรจะรู้เขาไปอีกด้วย

3. เมื่อจะนำไปใช้ควรศึกษาเนื้อหาที่แนบมาด้วย พร้อมทั้งจุดมุ่งหมาย เชิงพฤติกรรม เพื่อจะได้วัดผลความรู้ความเข้าใจตรงกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้เรื่องเดียวกัน

4. การใช้บทเรียนแบบโปรแกรมให้นำไปใช้เป็นส่วน ๆ ละหน่วยดังนี้

ก. ชุดที่ 1 หน่วยที่ 1 ประกอบด้วย

- 1) คำแนะนำสำหรับครู
- 2) คำแนะนำสำหรับนักเรียน
- 3) แบบทดสอบก่อนเรียนบทเรียน
- 4) เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนบทเรียน
- 5) ขอบปฏิบัติในการเรียนบทเรียน
- 6) คิวบทเรียน 33 กรอบ 65 คำตอบ
- 7) แบบทดสอบหลังเรียนบทเรียน
- 8) เฉลยแบบทดสอบหลังเรียนบทเรียน

ข. ชุดที่ 2 หน่วยที่ 2 ประกอบด้วย

- 1) คำแนะนำสำหรับครู
- 2) คำแนะนำสำหรับนักเรียน
- 3) แบบทดสอบก่อนเรียนบทเรียน
- 4) เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนบทเรียน
- 5) ขอบปฏิบัติในการเรียนบทเรียน
- 6) ทวีตเรียน 34 กรณ 64 คำตอบ
- 7) แบบทดสอบหลังเรียนบทเรียน
- 8) เฉลยแบบทดสอบหลังเรียนบทเรียน

5. อธิบายวิธีการใช้บทเรียนแบบโปรแกรมให้นักเรียนเข้าใจวิธีการเรียนวิธีการทำข้อทดสอบให้นักเรียนเข้าใจทั่วถึงกันเสียก่อน และครูต้องย้ำเรื่องความสุจริตไม่ให้เด็กเรียนแบบดูคำตอบก่อนทำ เพราะจะวัดความรู้นักเรียนไม่ได้ ครูจึงควรควบคุมอย่างใกล้ชิด

6. แจกกระดาษเปล่าใช้ปิดกรอบให้นักเรียนคนละแผ่น ถ้าหากนักเรียนไม่เข้าใจวิธีการทำให้อ่านคำแนะนำสำหรับนักเรียนอีกครั้ง

7. บทเรียนแบบโปรแกรมนี้ให้นักเรียนเรียนตามความสามารถ ไม่จำกัดเวลา แต่ผู้สร้างกำหนดเวลาไว้แล้วว่าไม่ควรจะเกิน 50 นาทีในแต่ละหน่วย

8. การเรียนบทเรียนแบบโปรแกรมนี้ เพื่อป้องกันการเบื่อหน่ายของนักเรียนไม่ควรให้เด็กเรียนทำบทเรียนสองหน่วยติดต่อกันไป ควรมีการเว้นชั่วโมงหรือเว้นวันที่เรียน

9. เมื่อทำบทเรียนแบบโปรแกรมแล้ววัดผลการเรียนรู้อย่างข้อทดสอบท้ายบทเรียน ควรเตือนนักเรียนควรวางใจให้ตรวจทานจนแน่ใจเสียก่อน แล้วจึงตรวจคำตอบที่ถูกจากเฉลย

10. เมื่อทำเสร็จแล้วครูอาจให้รางวัลนักเรียนที่ได้คะแนนก้าวหน้ามาก ๆ เพราะแสดงว่านักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองและเข้าใจบทเรียนอย่างจริง ๆ

คำคุณศัพท์ 2

ประโยค

ก. 3

บทเรียนแบบโปรแกรมวิชาภาษาไทยเรื่อง "คำประสม" สำหรับชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
บทนี้แบ่งเป็น 2 หน่วยประกอด้วยกรอทั้งหมด 67 กรอ

หน่วยที่ 1 ความหมาย ลักษณะ และวิธีสร้างคำประสมจำนวน 33 กรอ

หน่วยที่ 2 ประเภทและหน้าที่ของคำประสม จำนวน 34 กรอ

ก่อนเรียนแต่ละหน่วย ขอให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนบทเรียน (Pre-
test) ก่อน เพื่อวัดความรู้เดิมของนักเรียน ถ้านักเรียนทำไม่ได้ ไม่ต้องเสียเวลา
คิดนานเคาได้เลย เพราะความรู้ที่นำมาทดสอบนี้ส่วนใหญ่ นักเรียนยังไม่ได้เรียน
นักเรียนทำได้นอยขอหรือทำไม่ได้ก็ไม่เป็นไร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบทดสอบก่อนเรียนบทเรียนแบบโปรแกรม (Pretest)

หน่วยที่ 1

ชื่อ _____

ชั้น _____

คำสั่ง จงขีด X ทับตัวอักษรหน้าข้อที่ถูกที่สุด

1. จากคำที่กำหนดให้ต่อไปนี้มีคำที่ออกเสียงสามพยางค์กี่คำ ?
 แอเรือ สุภาพ สัมผัส วัลโรค สมักร ปฏิเสธ คชคา
 ประโยชน์
 - ก. สองคำ
 - ข. สามคำ
 - ค. สี่คำ
 - ง. ห้าคำ
2. "กรุณาปราณีมีพลัง" ข้อความนี้มีกี่คำ ?
 - ก. สองคำ
 - ข. สามคำ
 - ค. สี่คำ
 - ง. ห้าคำ
3. ข้อความใดที่เป็นความหมายของคำมูลที่ถูกที่สุด
 - ก. คำมูลประกอบคชพยางค์
 - ข. คำมูลประกอบคชพยางค์หลายพยางค์
 - ค. คำมูลประกอบคชพยางค์สามพยางค์มีความหมาย
 - ง. คำมูลประกอบคชพยางค์ทุกพยางค์ได้ แต่ต้องมีความหมายเดียว
4. คำว่า "มะลิ" เป็นคำอะไร ?
 - ก. เป็นพยางค์ไม่มีความหมาย
 - ข. เป็นคำมูลพยางค์เดียวมีความหมาย
 - ค. เป็นคำมูลสองพยางค์ไม่มีความหมาย
 - ง. เป็นคำมูลสองพยางค์มีความหมาย

5. "แม่ปลุกมะละกอหลายต้น" มะละกอ เป็นคำอะไร ?
- คำเป็น
 - คำตาย
 - คำมูล
 - คำประสม
6. ข้อใดที่เป็นคำมูลทั้งสองคำ
- พิศม นาฬิกา
 - ปากกา ตมพิศ
 - กางเกง ปฏิเสธ
 - ฝนตก ทนหมอง
7. "ฉันมีคินสอ 2 แท่ง" คินสอ เป็นคำอะไร ?
- คำมูล
 - คำประสม
 - คำเป็น
 - คำตาย
8. ข้อใดเป็นคำประสม ?
- ยาคี
 - ยาหอม
 - ยาหมุด
 - ยาไคร
9. ข้อใดมีคำประสม ?
- แม่น้ำ
 - รองเทาะ
 - สามัคคี
 - แม่บึงกหัก

10. ข้อใดเป็นคำประสมทั้งสองคำ ?
- คำนับ ครุฑา
 - แม่คา กาชาย
 - ฟารอง ของหาย
 - ฝนตก สาริต
11. "ฉันได้รับของขวัญวันนี้" "ของขวัญ" เป็นคำอะไร ?
- คำประสมประเภทหนึ่งคำมูล
 - คำประสมประเภทสองคำมูล
 - คำประสมประเภทสามคำมูล
 - คำประสมประเภทสี่คำมูล
12. ข้อใดมีคำประสม ?
- เข็ม เข็มเย็บผ้าของใคร
 - ใคร เข็มเย็บผ้าให้ฉัน
 - ผ้าที่เข็มนั้นสวย
 - ฉันชอบผ้าชิ้นนั้น
13. "หยิบเสื้อกันฝนให้หน่อย" คำที่ขีดเส้นใต้เป็นคำอะไร ?
- เป็นคำมูลสามพยางค์
 - เป็นคำประสมประเภทสามพยางค์
 - เป็นคำประสมประเภทสามคำมูล
 - เป็นคำเป็นสามคำมูล
14. ข้อใดมีความหมายถูกต้องมากที่สุด
- ใจอ่อน ความหมายคือ ขอมง่าย สงสารง่าย
 - หัวเห็ด ความหมายคือ หัวแข็ง
 - ชาวชนบท ความหมายคือ คนที่ทำงานในทุ่งนา
 - แมย่าย ความหมายคือ เมียของพ่อเลี้ยง
- (เสร็จแล้วให้นักเรียนตรวจคำตอบหน้าต่อไป)

ข้อปฏิบัติในการเรียนบทเรียน

1. เมื่อเริ่มเรียนบทเรียนให้นักเรียนใช้กระดาษที่ครูแจกให้ปิดกรณอื่น ๆ เปิดไว้เฉพาะกรณที่ 1 ให้นักเรียนอ่านกรณที่ 1 อย่างละเอียด ระวังจนเข้าใจ ถูกต้อง แล้วทำแบบฝึกหัด เสร็จแล้วเลื่อนกระดาษลง 1 ช่อง เมื่อตรวจคำตอบของกรณที่ 1 แล้วอ่านกรณต่อไป ทำแบบฝึกหัดและตรวจคำตอบตามลำดับ
2. นักเรียนต้องทำทุกกรณ และทำตามลำดับกรณ อย่าทำข้ามกรณ
3. ในการทำบทเรียนนี้ การทำเสร็จเร็วหรือช้า ถูกหรือผิด มิได้แสดงว่าใครเก่งกว่ากัน นักเรียนไม่จำเป็นต้องทำแข่งกับเพื่อน เพราะโคกลาวแล้วว่านักเรียนได้ตามความสามารถของนักเรียนเอง นักเรียนไม่ควรเลื่อนกระดาษ ก่อนทำแบบฝึกหัดแต่ละกรณเสร็จเรียบร้อยแล้ว
4. ความมุ่งหมายในการให้นักเรียนทำบทเรียนนี้ เพื่อจะวัดความทเรียน นี้จริงหรือไม่ มิใช่เพื่อวัดความนักเรียนเก่งหรือไม่ นักเรียนทำผิดก็แสดงว่าทเรียน อาจจะไม่ดี ทองแก้ไข ถ้านักเรียนเปิดดูคำตอบก่อนและทำแบบฝึกหัดได้ถูกทุกข้อ ครูก็ไม่สามารดแก้ไขบทเรียนได้
5. เมื่อจบบทเรียนหน่วยหนึ่ง ๆ แล้ว ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังบทเรียน (Post-test) คุย ขอให้ตั้งใจและพยายามทำให้ดีที่สุด กิดและทบทวนให้ถี่กนส่ง เพื่อครูจะได้ทราบว่าเมื่อเรียนเรื่อง "คำประสม" นี้จบแล้ว นักเรียนได้รับความรู้หรือไม่เพียงใด

ศูนย์วิจัยเพื่อการพัฒนา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทเรียนแบบ โปรแกรมวิชาภาษาไทย

เรื่อง "คำประสม"

สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่ง

หน่วยที่หนึ่ง

ความหมาย ลักษณะ และวิธีสร้างคำประสม

ชื่อ

ชั้น

ก. 1 พยางค์

นักเรียนมาแล้วว่าในการพูดนั้น เราใช้เสียง เป็นเครื่องถ่ายทอดความคิด ความรู้ ประสบการณ์ให้คนอื่น รับรู้ เสียงที่เราเปล่งออกมาครั้งหนึ่ง ๆ จะมีความหมาย หรือไม่ก็ได้ เราเรียกว่า พยางค์ เช่น

ก็ ออกเสียงหนึ่งครั้งว่า ก็ นับเป็น 1 พยางค์

มา ออกเสียงหนึ่งครั้งว่า มา นับเป็น 1 พยางค์

บ้าน ออกเสียงหนึ่งครั้งว่า บ้าน นับเป็น 1 พยางค์

จากคำที่กำหนดให้ต่อไปนี้ นักเรียนลองขีดเส้นใต้

เฉพาะคำที่ออกเสียงมาหนึ่งครั้ง (มีคำตอบมากกว่า 1

คำตอบ)

1. เสียม

2. มณี

3. ระอู

4. มู

คำตอบ ก. 1

เสียง

๕

- ก. 2 จำนวน ออกเสียง 2 ครั้งว่า จำ-นวน นับเป็น 2 พยางค์
 จลอง ออกเสียง 2 ครั้งว่า ฉะ-หลง นับเป็น 2 พยางค์
 สบาย ออกเสียง 2 ครั้งว่า สะ-บาย นับเป็น 2 พยางค์
 ให้นักเรียนอ่านคำต่อไปนี้ แล้วนับด้วยว่ามีกี่พยางค์
สะดวก	ออกเสียงว่า สะ-ควก	นับเป็น ___ พยางค์
ปรารภ	ออกเสียงว่า ปร่า-รบ	นับเป็น ___ พยางค์
สำเร็จ	ออกเสียงว่า สำ-เทรีค	นับเป็น ___ พยางค์

- ก. 3 สันทนา ออกเสียง 3 ครั้งว่า สน-ทะ-นา นับเป็น 3 พยางค์
 สถาปนการณ ออกเสียง 3 ครั้งว่า สะ-ทาบ- นับเป็น 3 พยางค์
 กาน
 วิทยาลัย ออกเสียง 4 ครั้งว่า วิค-ทะ- นับเป็น 4 พยางค์
 ยา-ลัย
 สละสลวย ออกเสียง 4 ครั้งว่า สะ-หละ- นับเป็น 4 พยางค์
 สะ-หลวย

ให้นักเรียนอ่านคำต่อไปนี้ แล้วเติมจำนวนพยางค์ลงในช่องว่าง
 ให้ถูกต้อง

คำตอบ ก. 2

2

2

2

___ 1. ปฏิสังการ

___ 2. ธรณี

___ 3. สันทนาการ

___ 4. บุษบา

ก. 4 นักเรียนจะสังเกตเห็นว่า พยางค์ ก็คือ เสียงที่เราเปล่งออกมาครั้งหนึ่ง ๆ นั่นเอง จะมีความหมายหรือไม่มีความหมายก็ได้ การนับพยางค์นับตามเสียงที่เปล่งออกมา ถ้าเปล่งออกมาหนึ่งครั้ง เช่น

แม่	ออกเสียง 1 ครั้งว่า	แม่	นับเป็น 1 พยางค์
มะนาว	ออกเสียง 2 ครั้งว่า	มะ-นาว	นับเป็น 2 พยางค์
สวัสดี	ออกเสียง 3 ครั้งว่า	สะ-หวัด-ดี	นับเป็น 3 พยางค์
อุปสมบท	ออกเสียง 4 ครั้งว่า	อุ-บ-ปะ-สม-บ-ต	นับเป็น 4 พยางค์

คำตอบ ก. 3
4
3
4
3

ก. 5 นักเรียนลองทบทวนความรู้โดยการขีด (✓) หน้าข้อที่ออกเสียงพยางค์ถูกต้อง และขีด (X) หน้าข้อที่ออกเสียงพยางค์ผิด

___ ก.	คดี	ออกเสียง 2 พยางค์
___ ข.	เสวย	ออกเสียง 2 พยางค์
___ ค.	มารดา	ออกเสียง 3 พยางค์
___ ง.	วนิดา	ออกเสียง 5 พยางค์

ดีมาก นักเรียนทำถูกต้องทุกข้อแสดงว่า เข้าใจเรื่องพยางค์แล้ว

คำตอบ ก. 4
2
2
4

ก. 6 คำ

นักเรียนรู้จักความหมายของพยางค์แล้วว่ พยางค์
คือ การออกเสียงครั้งหนึ่ง ๆ จะมีความหมายหรือไม่ก็ได้
คราวนี้ลองมาพิจารณาความหมายของคำดูบ้าง

ถ้อยคำที่เราพูดออกมานั้นจะเห็นได้ว่า บางครั้ง
เราเปล่งเสียงออกมาครั้งเดียวก็โตความหมายชัดเจน เช่น
กิน ออกเสียง 1 เสียงว่า กิน มีความหมายอย่างน้อยหนึ่ง

ความหมาย จึงนับเป็น 1 คำ

ดุง ออกเสียง 1 เสียงว่า ดุง มีความหมายอย่างน้อยหนึ่ง

ความหมาย จึงนับเป็น 1 คำ

ดังนั้นคำว่า พ่อ แม่ คือ ชั่ว ต่างออกเสียง 1 เสียง
ว่า พ่อ แม่ คือ ชั่ว และมีความหมายอย่างน้อยหนึ่งความหมาย
ต่างนับเป็น _____ เช่นกัน

คำเฉลย ก. 5

✓ ข.

✓ ง.

ก. 7 คธา ออกเสียง 2 เสียงว่า คธา-รา มีความหมาย
อย่างน้อยหนึ่งความหมาย จึงนับเป็น 1 คำ

นาฬิกา ออกเสียง 3 เสียงว่า นา-ลิ-กา มีความหมาย
อย่างน้อยหนึ่งความหมาย จึงนับเป็น 1 คำ

นามาภิไธย ออกเสียง 4 เสียงว่า นา-มา-พิ-ไทย มี
ความหมายอย่างน้อยหนึ่งความหมาย จึงนับ
เป็น 1 คำ

นักเรียนจะสังเกตเห็นว่า คำ นั้นออกเสียง 1 เสียง
2 เสียง, 3 เสียง หรือ 4 เสียงก็เป็นคำได้ แต่จะต้องมี
ความหมายอย่างน้อยหนึ่งความหมาย

นักเรียนลองขีด ✓ หน้าข้อทุกข้อที่นับเป็น 1 คำได้

_____ ก. เกล็ดยศ _____ ข. วึ่ง

_____ ค. กินรี _____ ง. บรรณาธิการ

คำเฉลย ก. 6

1 คำ

ก. 8 การที่นักเรียนออกเสียงพูดกัน จะออกเสียงมากที่สุดกี่คำ
แต่ตามาถึงสิ่งหนึ่งหรือเรื่องหนึ่งแต่เพียงอย่างเดียว
เสียงที่นักเรียนออกนั้นเรียกว่า "คำ"

สรุปได้ว่า คำคือ เสียงที่มีความหมาย จะประกอบ
ด้วยกี่เสียงก็ได้ เช่น เคน สมุด วิหุ ประรณนา ปทานุกรม
แต่ละคำออกเสียงไม่เท่ากัน แต่ต่างนับเป็น 1 คำทั้งสิ้น

คำตม ก. 7

✓ ก.

✓ ค.

✓ ง.

กัณฑ์ แกว	ออกเสียง 1 พยางค์ นับเป็น 1 คำ
ขโมย	ออกเสียง 2 พยางค์ นับเป็น ___ คำ
วิหุณา	ออกเสียง 3 พยางค์ นับเป็น ___ คำ
ปฏิมากร	ออกเสียง 4 พยางค์ นับเป็น ___ คำ
ประชาธิปไตย	ออกเสียง 5 พยางค์ นับเป็น ___ คำ

ก. 9 คำ คือเสียงที่เปล่งออกมากี่เสียงก็ได้ แต่ต้องมีความหมาย
ถึงสิ่งหนึ่ง เรื่องหนึ่งอย่างน้อยที่สุดหนึ่งความหมาย พยางค์
จึงเป็นส่วนหนึ่งของคำ ขอความเห็นว่า "บิคามินาฬิกาสองเรือน"
นับเป็น 5 คำคือ มีคำ บิ-ค-มี-นา-หิ-กา-ส-อง-เร-ื่อ-น

คำตม ก. 8

1

1

1

1

ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วเขียนวงกลม
ล้อมรอบข้อที่ถูก

"อำนาจใจระเบิดเป็นอาวุธ" นับเป็นกี่คำ ?

ก. 3 คำ

ข. 4 คำ

ค. 5 คำ

ง. 6 คำ

ก. 10

ถูกต้อง เก่งมาก นักเรียนเข้าใจเรื่องความหมาย
ของคำที่ขีดแล้ว ต่อไปจะได้เรียนเรื่องคำมูล

คำมูล คือคำไทยชนิดหนึ่งและเป็นคำที่มีมาแต่เดิม
ในภาษา เพราะมูล แปลว่า ราก เค้า หรือเดิม จะเป็น
คำไทยแท้ หรือมาจากภาษาอื่นก็ได้ แต่ต้องมีความหมาย
สมบูรณ์ในคำ เช่น คำว่า แม่ นัง เดิม จับ ชันซ์ มารดา
กีฬา ปฏิทิน บุพพท อติเรก นาวา

ถ้าจะสรุปว่า คำต่อไปนี้เป็นคำมูลหรือไม่ ?

(ขีด ✓ หน้าขอ) คำ กลม สูง วิมล สมุทร คำนวณ
กากบาท เยาวรส กามะหยี่

___ ก. เป็น ___ ข. ไม่เป็น

คำตอบ ก. 9

(ก) X
ค.

ก. 11

คำมูล คือคำที่มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังนี้

1. เป็นคำพยางค์เดียวและมีความหมายสมบูรณ์ในคำ
เช่น คำว่า คำ ดิน น้ำ ลม ไฟ ที่ น่อง ตางเป็นคำที่มีพยางค์
เดียว และมีความหมายสมบูรณ์ในคำ จึงเรียกคำเหล่านี้ว่า
คำมูลพยางค์เดียว

ฉะนั้นคำว่า ปู ปลา ลา ห่อ ยิง ยิ้ม ตางก็เป็น
คำพยางค์เดียวที่มีความหมายสมบูรณ์ในคำ จึงเป็นคำมูล ___

คำตอบ ก. 10

✓ ก. เป็น

ก. 12

ถ้าออกเสียงมาหนึ่งครั้ง เสียงที่ออกมานั้นไม่มี
ความหมายสมบูรณ์ในคำ เช่น เอะ ว่า คือ อุง ไม่ใช่คำมูล
พยางค์เดียว เพราะไม่มีความหมายสมบูรณ์ในคำ

จงขีด (✓) หน้าข้อที่ไม่ใช่คำมูลพยางค์เดียว

___ ก. เปียก ___ ข. กัด
___ ค. เตา ___ ง. กา

คำตอบ ก. 11

คำมูลพยางค์เดียว

คำทอข ก. 12

✓ง.

ก. 13

คำที่ออกเสียงครึ่งเดียวและมีความหมายสมบูรณ์
ในคำ เช่น ลง มีความหมาย เรือ มีความหมาย เข้า
มีความหมาย สวย มีความหมาย คำ ลง เรือ เข้า สวย
แต่ละคำนับเป็นคำมูลอย่างคู่เดียวทุกคำ

ชี้ค ✓ เฉพาะหน้าขอที่มีคำมูลอย่างคู่เดียว

___ ก. อี	___ ข. เรียน
___ ค. แมว	___ ง. นาง
___ จ. วิ่ง	___ ฉ. แคม

ก. 14

ดีมาก นักเรียนทำถูกหมด แสดงว่านักเรียนเข้าใจเรื่อง
คำมูลอย่างคู่เดียวแล้ว คราวนี้ลองมาสังเกตคำมูลอีก
ลักษณะหนึ่ง คือ

2. คำมูลหลายพยางค์ คือ คำที่ออกเสียง 2
พยางค์ขึ้นไป มีความหมายอย่างน้อยที่สุดความหมายเดียว
เช่น "มะ-ระ" ออกเสียง 2 พยางค์คือ มะ-ระ เสียงมะ
หรือ ระ แต่คำทั้งนี้ไม่มีความหมาย แต่เมื่อรวมเป็นมะระ
หมายถึงผักชนิดหนึ่ง ต้นเป็นเถา ผลขรุขระ มีรสขม
คำ มะ-ละ-กอ ออกเสียง 3 พยางค์ว่า มะ-ละ-กอ
มีความหมายเดียวคือ เป็นผลไม้ชนิดหนึ่ง เป็นคำมูลหลาย
พยางค์

นักเรียนลองพิจารณาคำต่อไปนี้ แล้วบอกด้วยว่า
เป็นคำมูลหลายพยางค์หรือไม่

1. กะ-ที 2. ประชาชน (ชี้ค ✓ หน้าขอ)
- ___ ก. เป็น ___ ข. ไม่เป็น

คำทอข ก. 13

✓ข.

✓ค.

✓จ.

ก. 15 คำว่า กระจ่าง ออกเสียง 2 ครั้งว่า กระจ่าง หมายถึง
 ภาชนะที่ไขปลุกต้นไม้
 กระจ ออกเสียง 1 ครั้ง มีความหมายว่า
 เตาช้อนหนึ่ง
 ่าง ออกเสียง 1 ครั้ง มีความหมายว่า
 ทำให้เตียน
 เอาพยางค์สองพยางค์รวมกันมีความหมายต่างจากคำกระจ่าง
 เดยนับเป็นคำมูลสองพยางค์
 นักเรียนลองขีดเส้นใต้เฉพาะคำที่เป็นคำมูลสองพยางค์
 ต่อไปนี้

1. หนัก	2. อากาศ
3. ประณีต	4. เคียง
5. ชลาค	6. ทลาย

คำตอบ ก. 14
 ✓ก. เป็น

ก. 16 คำว่า นาฬิกา ออกเสียง 3 ครั้งว่า นา-หิ-กา หมายถึง
 เครื่องบอกเวลา
 นา ออกเสียง 1 ครั้ง หมายถึงพื้นที่ที่ไขปลุกข้าว
 หิ ออกเสียง 1 ครั้ง ไม่มีความหมาย
 กา ออกเสียง 1 ครั้ง หมายถึงสัตว์ชนิดหนึ่งหรือ
 ภาชนะคนน้ำ
 คำว่า นาฬิกา มีความหมายผิดไปจากคำเดิมหมด จึงนับเป็น
คำมูลสามพยางค์
 ข้อใดต่อไปนี้ที่เป็นคำมูลสามพยางค์ทั้งสองคำ
 (ขีด ✓ หน้าข้อ)

___ ก. จงกล สี่คานท์	___ ข. นารี เสาวคนธ์
___ ค. ณีจจา ประชาชน	___ ง. หุลักหุเล อีโตน้อีเหน

คำตอบ ก. 15
2. อากาศ
3. ประณีต
6. ทลาย

- ก. 17 คำที่ออกเสียงตั้งแต่ 2 เสียงขึ้นไป เช่น มา-ดี, กะ-ทะ, ส่า-ลี-กา, อะ-นุ-ญาติ ต่างก็มีความหมายเป็นสิ่งที่เรื่องหนึ่งเฉพาะอย่างเดี่ยว จึงนับเป็นคำมูลหลายพยางค์ นักเรียนลองขีด ✓ หน้าข้อที่เป็นคำมูลหลายพยางค์ (มีคำศกษมากกว่า 1 คำศกษ)

คำศกษ ก. 16

✓ ก.

- _____ ก. กาญจนนา
_____ ข. บ้านเขา
_____ ค. จระเข
_____ ง. หนังสือ

- ก. 18 สรุปได้ว่า คำมูลมีลักษณะดังต่อไปนี้
1. เป็นคำพยางค์เดี่ยวและมีความหมายสมบูรณ์ในคำ เช่น หิว อิ่ม ปาก มือ คอ พ่อ แม่
 2. เป็นคำหลายพยางค์ แต่ละพยางค์แยกออกแล้วจะไม่ได้อความ ถ้ารวมแล้วจะมีความหมายเป็นสิ่งที่เรื่องหนึ่งอย่างเดี่ยว เช่น ตำราฎ เกเร ประเพณี กระจับปี่ มะเขืออง สี่เปทรอ
- ให้เขียนวงกลมรอบข้อที่มีคำมูลพยางค์เดี่ยว และหลายพยางค์ในข้อเดียวกัน

คำศกษ ก. 17

✓ ก.

✓ ค.

- ก. นาน คอย ๆ ข. ชาย กำไร
ค. ตุ คนเดิน ง. อา เกะกะ

ก. 19 นักเรียนลองจับคู่ประเภทของคำมูลดังต่อไปนี้ โดยนำเอา
ตัวเลขชุด ข. มาใส่หน้าข้อชุด ก. ให้ตรงตามประเภทของ
คำมูลนั้น ๆ (ตัวเลขหนึ่ง ๆ ใส่หลายข้อได้)

คำตอบ ก. 18

๑

<u>ชุด ก.</u>	<u>ชุด ข.</u>
___ ก. เหนื่อย	
___ ข. มะกอก	1. คำมูลพยางค์เดียวมีความหมาย สมบูรณ์ในคำ
___ ค. รสน	
___ ง. จารบี	2. คำมูลหลายพยางค์มีความหมาย เป็นดังเดี่ยว เรื่องเดี่ยวเฉพาะ อย่าง

ก. 20 เก่งมาก แสดงว่านักเรียนเรียนเรื่องคำ พยางค์ คำมูล มา
อย่างเข้าใจถูกต้อง ต่อไปนี้ นักเรียนจะใคร่รู้วิธีการเพิ่มคำ
ในภาษาไทย เพื่อให้เพียงพอในการใช้พูด ใช้เขียน วิธีการ
นี้เราเรียกว่า การประสมคำ หรือ คำประสม โดยการนำ
คำมูลที่มีอยู่แล้วมารวมกัน หรือประสมกันเป็นอีกคำหนึ่ง ดังนี้
เราก็มีคำใช้ขึ้นอีกมากมาย จะเห็นว่าวิธีการที่คนไทยเอาคำ
ที่มีอยู่แล้วมารวมกันเป็นการเพิ่มคำใช้ในภาษา เราเรียกวิธีการ
นี้ว่า (วงกลมข้อที่ถูก)

คำตอบ ก. 19

1 ก.

2 ข.

1 ค.

2 ง.

ก. พยางค์	ข. คำ
ค. คำมูล	ง. คำประสม

ก. 23 นักเรียนจะเห็นว่า คำประสม นั้นก็คือ การเอาคำมูลกับคำมูล มาประสมกัน เพื่อเพิ่มคำขึ้นใหม่ตามความต้องการของผู้ใช้ภาษาไทย คำประสมมีลักษณะอย่างไรโดยอย่างน้อยหนึ่งดังนี้

ก. เป็นคำประสมชนิดสองคำมูล คือ การเอาคำมูล สองคำมาประสมกันเป็นคำใหม่ มีความหมายใหม่คำเดียว ซึ่งคงความหมายของคำมูลเดิมบ้าง เช่น คำ ไอน้ำ มีคำมูล ไอ = สิ่งที่ถูกความร้อนมีลักษณะอย่างควัน ประสมกับคำมูล น้ำ = ชาติประภคมีลักษณะเหลวใสอาบ กิน คำ ไอน้ำ = ของเหลวเมื่อถูกความร้อนจะมีควันลอยขึ้น จึงเป็นคำประสมชนิดสองคำมูล

จงชี้คเสนใดเฉพาะคำประสมชนิดสองคำมูลเท่านั้น

1. ลูกคิด	2. บรรยากาศ
3. น้ำตาล	4. วิหค
5. วังเวง	6. หม้อดิน

คำคขย ก. 22

พิค + ลม

ปาก + หวาน

ก. 24 คำมูล ผู้ มีความหมาย คำมูล ร้าย มีความหมาย คำ ผู้ร้าย เป็นคำประสม หมายถึงโจรผู้ทำความชั่ว เป็นคำประสมชนิดสองคำมูล

คำมูล แม่ มีความหมาย คำมูล กา มีความหมาย คำ แม่กา หมายถึงผู้มีอาชีพคชขายที่เป็นผู้หญิง เป็น คำประสมชนิดสองคำมูล

คำ ลูก มีความหมาย เสียง มีความหมาย คำ ลูกเสียง เป็นคำประสม หมายถึงลูกคนที่เอามาเสียง

คำอธิบายดังกล่าวนี้เป็นคำอธิบายลักษณะของคำประสม ชนิดใด ? (ชี้ค ✓ หน้าขอ)

_____ ก. หนึ่งคำมูล _____ ข. สองคำมูล

คำคขย ก. 23

1. ลูกคิด

3. น้ำตาล

6. หม้อดิน

ก. 25 คำประสมยังมีอีกลักษณะหนึ่ง คือ

ข. เป็นคำประสมชนิดสามคำมูล คือ การเอา
คำมูล 3 คำมาประสมกันเป็นคำใหม่ มีความหมายใหม่หนึ่งคำ
เช่น เข้มเขี้ยว เขี้ยว เข้ม มีความหมาย เขี้ยว มีความหมาย
เขี้ยว มีความหมาย รวมกันหมายถึง เครื่องมือใช้เขี้ยว สอย เป็น
คำประสมชนิดสามคำมูล

คำตอบ ก. 24

✓ ข.

ดังนั้นคำประสมที่มาจาก การเอาคำมูลสามคำมา
รวมกัน เช่น คำว่า ไม่ซัดไฟ ศูนย์การฯ หองพักนอน เลือกันฝน
จึงเป็นคำประสมชนิด _____ คำมูล

ก. 26 คำมูล แวน มีความหมาย ≠ คำมูล กั้น มีความหมาย ≠
คำมูล แคค มีความหมาย คำประสม แวนกันแคค หมายถึง
เครื่องใช้สวมป้องกันแสงเขาคา เป็นคำประสมชนิดสามคำมูล

คำมูล ผง มีความหมาย ≠ คำมูล ชัก มีความหมาย ≠ คำมูล
ฟอก มีความหมาย คำ ผงชักฟอก หมายถึง ผงที่ใช้ชักผ้าให้
สะอาด เป็นคำประสมชนิดสามคำมูล

คำตอบ ก. 25

สามคำมูล.

ข้อใดต่อไปนี้มีคำประสมชนิดสามคำมูลทั้งสองคำ
(เขียนวงกลมล้อมรอบข้อ)

- ก. สามัคคี สุรศักดิ์ ข. ยมบาล เต่าไฟ
ค. กลองตายเป็น เทียงยาโย ง. รถเมล์ โรงพยาบาล

ก. 27

นักเรียนทราบเรื่องลักษณะของคำประสมมาแล้ว
2 ลักษณะ คือ คำประสมชนิดสองคำมูล คำประสมชนิด
สามคำมูล ต่อไปนี้ นักเรียนจะใดทราบลักษณะของคำประสม
อีกชนิดหนึ่ง คือ

ค. คำประสมชนิดสี่คำมูล คือ การนำเอาคำมูล

4 คำมาประสมกันเป็นคำใหม่ มีความหมายใหม่คำเดียว
เช่น คำ เตารีดไฟฟ้า เป็นคำประสมชนิดสี่คำมูล เพราะ
มีคำมูล เต่า + รีด + ไฟ + ฟ้า ประสมกัน หมายถึง
เครื่องใช้รีด หับล้างผ้าให้เรียบโดยใช้ไฟฟ้า

คำว่า ผูกถาดการราย ปากกาหมึกซึม เครื่องทำ-
ความเป็น ต่างก็เป็นคำที่เอาคำมูลสี่คำมารวมกันเป็นคำใหม่
ความหมายใหม่ สิ่งเดียว จึงเป็นคำประสมชนิด _____ ด้วย

คำตอบ ก. 26

ก

ก. 28

คำ ปากกาลูกดิน เป็นคำประสมชนิดสี่คำมูล เพราะมีคำมูล
ปาก มีความหมาย กา มีความหมาย ลูก มีความหมาย
ดิน มีความหมาย รวมกันสี่คำ หมายถึงสิ่งหนึ่งคือ เครื่องใช้
สำหรับเขียน

คำ มีดโกนไฟฟ้า เป็นคำประสมชนิดสี่คำมูลเช่นกัน เพราะมี
คำมูล มีด + โกน + ไฟ + ฟ้า รวมกันสี่คำ หมายถึงเครื่องมือ
ในการโกนหนวดเครา

นักเรียนลองทบทวนความรู้โดยขีด ✓ เฉพาะหน้า

คำประสมชนิดสี่คำมูล เท่านั้น

_____ 1. นำน้ํนํใสแฉ

_____ 2. ฝนตกฟ้าร้อง

_____ 3. ไนบ้านสี่แฉ

_____ 4. เครื่องบินไอพ่น

คำตอบ ก. 27

สี่คำมูล

- ก. 29 คำ น้ำตา มีคำมูล น้ำ + ตา ประสมกัน เป็นคำประสมชนิด
สองคำมูล นับเป็น 1 คำ เพราะมีความหมายเดียว
- คำ ม่านบังตา มีคำมูล ม่าน + บัง + ตา ประสมกัน เป็น
คำประสมชนิดสามคำมูล นับเป็น 1 คำ เพราะมีความหมาย
เดียว
- คำ บูวาราชการ มีคำมูล บู + วา + ราช + การ ประสมกัน
เป็นคำประสมชนิดสี่คำมูล นับเป็น 1 คำ เพราะมีความหมาย
เดียว

นักเรียนลองพิจารณาคำประสมต่อไปนี้ แล้วเติมคำ
ในช่องว่างให้ถูกต้อง

คำเฉลย ก. 28

✓ 1.

✓ 4.

- ก. คำ ขวคหมึก เป็นคำประสมชนิด __ คำมูล
นับเป็น __ คำ
- ข. คำ อ่างเก็บน้ำ เป็นคำประสมชนิด __ คำมูล
นับเป็น __ คำ
- ค. คำ เครื่องบดไฟฟ้า เป็นคำประสมชนิด __ คำมูล
นับเป็น __ คำ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ก. 30 สรุปลักษณะคำประสมมีดังนี้

1. เป็นคำประสมชนิดสองคำมูล เช่น ลูกน้ำ
เชื้อพราณ (คน) หัวหนา
2. เป็นคำประสมชนิดสามคำมูล เช่น แบบฝึกหัด
เรือกลไฟ ผาเซ็คหนา
3. เป็นคำประสมชนิดสี่คำมูล เช่น ปากกาหมึกซึม
เครื่องปั่นไฟ

จงเขียนวงกลมล้อมรอบชื่อที่มีคำประสมชนิดสองคำมูล สามคำมูล และสี่คำมูล อยู่ในข้อเดียวกัน

คำตอข ก. 29

- ก. 2, 1
- ข. 3, 1
- ค. 4, 1

1. นักเรียนไปร่วมเดินขบวนที่อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย
สนามหลวง และธรรมศาสตร์
2. นักศึกษาป่าลูกกระเบิดถูกสามล้อเครื่อง เครื่องเล่น
จานเสียงในรถยนต์
3. ตำรวจภูธรจับขโมยโคหลายคนที่สุพรรณบุรีและเพชรบุรี

ก. 31

เมื่อนักเรียนเข้าใจเรื่องลักษณะและความหมายของคำประสมมาแล้ว ครูจะขอทบทวนความรู้ที่นักเรียน โดยการให้นักเรียนเติมชนิดของคำประสมในช่องว่างหาข้อที่กำหนดให้ต่อไปนี้ (โดยใส่ตัวเลข 1, 2, 3 หรือ 4)

ชนิดของคำประสม

2 คำมูล

- ก. ของขวัญ
- ข. หองน้ำ
- ค. เครื่องบินไอพ่น
- ง. พรมเซ็คเทา

คำตอข ก. 30

(2) ๑

ก. 32

ถูกต้อง นักเรียนทำถูกหมดทุกข้อ แสดงว่าเข้าใจเรื่อง
คำประสมแล้ว ต่อไปนี้จะทวนความหมายของคำประสม
โดยให้นักเรียนจับคู่คำประสมให้ตรงกับความหมายที่กำหนดให้
(เอาตัวเลขไปใส่ช่องว่างหน้าข้อความ)

คำตอบ ก. 31

2 คำมูล4 คำมูล3 คำมูล

	ความหมายของคำประสม	คำประสม
___ ก.	เครื่องถอยเร็ว	1. ลูกน้ำ
___ ข.	ลูกอนของยุงที่อยู่ในน้ำ	2. ไมซิคไฟ
___ ค.	เครื่องใช้จุดไฟทำควายไม้ เล็ก ๆ ใส่ในกล่อง	3. ลูกออก
___ ง.	กระเป๋าสื่อเสื่อเดินทาง	4. กระเป๋าเดินทาง
		5. ทางเรือ
		6. ทางเสือ

ก. 33

นักเรียนได้เรียนหน่วยที่ 1 ซึ่งมีเรื่อง คำ พยางค์ คำมูล และ
คำประสมไปแล้ว ส่วนใหญ่ให้นักเรียนทำไดถูกต้อง ก่อนจบ
บทเรียนหน่วยนี้ขอให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังบทเรียน
Post-Test คว ย เพื่อจะดูว่านักเรียนเรียนจบแล้ว
นักเรียนเข้าใจดีถูกต้อง คำถามที่ถามนั้นก็มาจากสิ่งที่นักเรียน
ได้เรียนมาแล้ว ขอให้ใช้ความคิดอย่างรอบรอบในการทำ
ทำเสร็จแล้วนักเรียนตรวจคำตอบได้เลยว่านักเรียนทำถูกหมด
หรือเปล่า ครูเชื่อว่านักเรียนจะทำไดถูกต้องทุกข้อ

คำตอบ ก. 32

6 ก.1 ข.2 ค.4 ง.

แบบทดสอบหลังเรียนบทเรียน (Post-test)

หน่วยที่ 1

ชื่อ

ชั้น

คำสั่ง

จงชี้ค

ัพท์ตัวอักษรขอที่ถูกที่สุด

1. ข้อใดออกเสียงพยางค์ใดถูกต้อง ?
 - ก. ศาสนา ออกเสียงว่า สาค-หนา
 - ข. อาชญา ออกเสียงว่า อา-ชะ-ยา
 - ค. กลาย ออกเสียงว่า กะ-ลาย
 - ง. ภูมิศาสตร์ ออกเสียงว่า ภู-มิ-สาค
2. "อนิจจานารีนันแสนแปลก" ข้อความนี้มีกี่คำ ?
 - ก. สามคำ
 - ข. สี่คำ
 - ค. ห้าคำ
 - ง. หกคำ
3. ข้อใดเป็นคำมูล ?
 - ก. นะ
 - ข. บัน
 - ค. กิ่ง
 - ง. มัน
4. "บริเวณบ้านมีทุเรียน" ข้อความนี้มีคำมูลกี่คำ ?
 - ก. สองคำ
 - ข. สามคำ
 - ค. สี่คำ
 - ง. ห้าคำ

5. ข้อใดมีไวยากรณ์ ?
- อณ
 - อำนาจ
 - นารี
 - หัวใจ
6. ข้อใดเป็นความหมายของคำประสมที่ถูกต้องที่สุด ?
- การเอาคำมูลสองคำมารวมกัน
 - การเอาคำมูลสามคำมารวมกัน
 - การเอาคำมูลตั้งแต่สองคำขึ้นไปมารวมกัน เกิดความหมายใหม่คำเดียว
 - การเอาคำมูลตั้งแต่สองคำขึ้นไปมารวมกัน เกิดความหมายใหม่สองคำ
7. "เนื่ออณอณแต่ซื่อ เนื่อนองหรืออณทั้งกาย" คำว่า เนื่ออณ เป็นคำอะไร ?
- คำมูล
 - คำประสม
 - คำเป็น
 - คำตาย
8. คำใดเป็นคำประสม ?
- ภาวนา
 - สมบัติ
 - คู่เย็น
 - กระดาง
9. ข้อใดมีไวยากรณ์คำประสม ?
- อุทิศ
 - เข้มทิศ
 - รูปภาพ
 - คู่มือ

10. "ช่างภาพติดกล้องถ่ายรูปไปในโรงแรม" ข้อความนี้มีคำประสมกี่คำ ?
- สองคำ
 - สามคำ
 - สี่คำ
 - ห้าคำ
11. "ลูกเสื้อขึ้นรถไฟหลายคน" คำที่ขีดเส้นใต้เป็นคำอะไร ?
- เป็นคำประสมประเภทหนึ่งคำมูล
 - เป็นคำประสมประเภทสองคำมูล
 - เป็นคำประสมประเภทสามคำมูล
 - เป็นคำประสมประเภทสี่คำมูล
12. "เขาซื้อไม้ขีดไฟ 2 กล่อง" ไม้ขีดไฟ เป็นคำอะไร ?
- เป็นคำมูลสามพยางค์
 - เป็นคำประสมประเภทสามพยางค์
 - เป็นคำประสมประเภทสามคำมูล
 - เป็นคำมูลประเภทสามคำประสม
13. ข้อใดถูกต้องที่สุด ?
- อรสา เป็นคำประสมประเภทสามคำมูล
 - กระเป๋ใหญ่ เป็นคำประสมประเภทสามคำมูล
 - ผงซักฟอก เป็นคำประสมประเภทสี่พยางค์
 - ปากกาหมึกซึม เป็นคำประสมประเภทสี่คำมูล
14. ข้อใดเป็นคำประสม และมีความหมายถูกต้องที่สุด ?
- ยายตา หมายความว่าถึง หอของภรรยา
 - ชาวทอง หมายความว่าถึง คนที่ชำนาญในการทำทอง
 - หูกว้าง หมายความว่าถึงถิ่นไม้ชนิดหนึ่งที่มีใบเหมือนหูของ
กว้าง
 - ช่างคู หมายความว่าถึง ผู้ทำนายโชคชะตาราศี
- (ตรวจคำตอบหน้าต่อไป)

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียนบทเรียนแบบโปรแกรม (Post-test)

1. ง. ภูมิศาสตร์ ออกเสียงว่า ภู-มี-สาค
2. ค. หาค่า
3. ง. มัน
4. ค. สีค่า
5. ข. หัวใจ
6. ค. การเอาคำมูลตั้งแต่สองคำขึ้นไปมารวมกัน เกิดความหมายใหม่ คำเดียว
7. ข. คำประสม
8. ค. คู่เป็น
9. ก. อุทิศ
10. ข. สามคำ
11. ข. คำประสมประเภทสองคำมูล
12. ค. คำประสมประเภทสามคำมูล
13. ง. ปากกาหมึกซึม เป็นคำประสมประเภทสี่คำมูล
14. ค. ทูทวาง หมายความว่าถึงขั้นไม้ชนิดหนึ่งที่มีใบเหมือนอันหูของกวาง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หน่วยที่ 2

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำแนะนำสำหรับครูในการใช้บทเรียนแบบโปรแกรมวิชาภาษาไทย เรื่อง
คำประสม สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่ง

1. บทเรียนแบบโปรแกรมนี้สร้างขึ้นเพื่อเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอน
ของครูและนักเรียนให้สูงขึ้น สำหรับครูที่ต้องการจะพัฒนาวิธีสอนให้ดีขึ้น โดยใช้บทเรียน
แบบโปรแกรมเข้าช่วย หรือในกรณีที่ครูภาษาไทยขาดก็ใช้บทเรียนแบบโปรแกรมสอนแทน
เพราะผู้สร้างได้ทดลองใช้โดยแบ่งระยะเวลาของการทำบทเรียนและเนื้อหาของบทเรียน
ไว้อย่างเหมาะสมแล้ว บทเรียนแบบโปรแกรมนี้จะช่วยให้ครูมีประสิทธิภาพในการสอน
ยิ่งขึ้น และช่วยในการขาดแคลนครูเป็นบางครั้งด้วย

2. บทเรียนแบบโปรแกรมนี้สร้างขึ้นตามเนื้อหาที่กำหนดในหลักสูตรประมวล
การสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่งของกระทรวงศึกษาธิการ และผู้วิจัยได้เพิ่มเติมเนื้อหาที่
เกี่ยวข้องกับบางประการซึ่งนักเรียนควรจะรู้เขาไปด้วย

3. เมื่อจะนำไปใช้ควรศึกษาเนื้อหาที่แนบมาด้วย พร้อมทั้งจุดมุ่งหมาย
เชิงพฤติกรรม เพื่อจะได้วัดผลความรู้ตอนท้ายได้ตรงกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้เรื่องเดียวกัน

4. การใช้บทเรียนแบบโปรแกรมนี้หน้าไปใช้เป็นชุด ๆ ละหน่วยดังนี้

ก. ชุดที่ 1 หน่วยที่ 1 ประกอบด้วย

- 1) คำแนะนำสำหรับครู
- 2) คำแนะนำสำหรับนักเรียน
- 3) แบบทดสอบก่อนเรียนบทเรียน
- 4) เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนบทเรียน
- 5) ขอบปฏิบัติในการเรียนบทเรียน
- 6) คำบทเรียน 33 กรอบ 65 คำตอบ
- 7) แบบทดสอบหลังเรียนบทเรียน
8. เฉลยแบบทดสอบหลังเรียนบทเรียน

ข. ชุดที่ 2 หน่วยที่ 2 ประกอบด้วย

- 1) คำแนะนำสำหรับครู
- 2) คำแนะนำสำหรับนักเรียน

- 3) แบบทดสอบก่อนเรียนบทเรียน
- 4) เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนบทเรียน
- 5) ขอบัญชีในการเรียนบทเรียน
- 6) ทวีตเรียน 34 กรอบ 64 คำคม
- 7) แบบทดสอบหลังเรียนบทเรียน
- 8) เฉลยแบบทดสอบหลังเรียนบทเรียน

5. อธิบายวิธีการใช้บทเรียนแบบโปรแกรมให้นักเรียนเข้าใจวิธีการเรียนวิธีการทำข้อสอบให้นักเรียนเข้าใจทั่วถึงกันเสียก่อน และครูต้องย้ำเรื่องความสุจริตไม่ให้นักเรียนดูคำตอบก่อนทำแบบฝึกหัด เพราะจะวัดความรู้ไม่ได้ ครูจึงต้องควบคุมอย่างใกล้ชิด

6. แจกกระดาษเปล่าใช้ปิดกรณให้นักเรียนคนละแผ่น ถ้าหากนักเรียนไม่เข้าใจวิธีการทำอีก ให้อ่านคำแนะนำสำหรับนักเรียนอีกครั้ง

7. บทเรียนแบบโปรแกรมนี้นักเรียนเรียนตามความสามารถของตนเอง ไม่จำกัดเวลา แต่ผู้สร้างกำหนดเวลาไว้แล้วว่าไม่ควรจะเกิน 50 นาทีในแต่ละหน่วย

8. การเรียนบทเรียนแบบโปรแกรมนี้นี้ เพื่อป้องกันการเบื่อหน่ายของนักเรียน ไม่ควรให้นักเรียนทำบทเรียนสองหน่วยติดต่อกันไป ควรมีการเว้นชั่วโมงหรือเว้นวันที่เรียน

9. เมื่อทำบทเรียนแบบโปรแกรมแล้ว วัตถุประสงค์การเรียนรู้ของนักเรียนควยข้อทดสอบท้ายบทเรียน ควรเตือนนักเรียนควยว่าให้ตรวจทานจนแน่ใจเสียก่อน แล้วจึงตรวจคำตอบที่ถูกต้องจากเฉลย

10. เมื่อทำเสร็จแล้ว ครูอาจให้รางวัลนักเรียนที่ได้คะแนนก้าวหน้ามาก ๆ เพราะแสดงว่านักเรียนได้เรียนรู้ควยตนเอง และเข้าใจบทเรียนอย่างแท้จริง

บทเรียนแบบโปรแกรมวิชาภาษาไทย เรื่อง "คำประสม" สำหรับชั้น
มัธยมศึกษาปีที่หนึ่งแบ่งเป็น 2 หน่วย ประกอบด้วยกรกฎทั้งหมด 67 กรกฎ

หน่วยที่ 1 ความหมาย อักษร และวิธีสร้างคำประสมจำนวน 33 กรกฎ

หน่วยที่ 2 ประเภท และหน้าที่ของคำประสมจำนวน 34 กรกฎ

ก่อนเรียนบทเรียนแต่ละหน่วย ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนบทเรียน
(Pretest) ก่อน เพื่อวัดความรู้เดิมของนักเรียน แต่นักเรียนทำไม่ได้ ไม่ต้อง
เสียเวลาอีกนาน เคาได้เลย เพราะความรู้ที่นำมาทดสอบนี้ส่วนใหญ่ นักเรียนยังไม่ได้
เรียน นักเรียนทำได้น้อยขอหรือทำไม่ได้ก็ไม่เป็นไร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบทดสอบก่อนเรียนบทเรียนแบบโปรแกรม (Pretest)

หน่วยที่ 2

ชื่อ _____

ชั้น _____

คำสั่ง

จงขีด X ทับตัวอักษรหน้าข้อที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ชัยโคเป็นคำประสม

- ก. ลูกรัก
- ข. นำไหล
- ค. ฟองน้ำ
- ง. เทาใหญ่

2. คำมูลข้อใดที่มาเติมในช่องว่างหลังคำว่า หัว _____ แล้วเป็นคำประสม

- ก. แตก
- ข. บวม
- ค. เปื่อย
- ง. แข็ง

3. ข้อใดเป็นคำประสม

- ก. ตาเจ็บ
- ข. มีอบวม
- ค. ดิ้นทอง
- ง. แมวนอน

4. ข้อใดมีใจคำประสม

- ก. แบบฝึกหัด
- ข. สันทนา
- ค. ผาหมนอน
- ง. ศูนย์การคา

5. ข้อความนี้มีคำประสมอยู่กี่คำ "ผู้จัดการไม่โรงแรมเมื่อวานนี้"
- สองคำ
 - สามคำ
 - สี่คำ
 - ห้าคำ
6. ข้อใดให้ความหมายของคำประสมที่ถูกตอง
- หนาแน่น หมายถึง มั่นคง ปึกแผ่น
 - วากลว หมายถึง ฟ้อง กล่าวโทษ
 - ขัดขึ้น หมายถึง ไม่ยอม ไม่ทำตาม
 - ขัดขวาง หมายถึง ป้องกัน รักษา
7. ข้อใดเป็นคำประสมประเภทคำซ้อน
- ม้อลิ่ง
 - โง่เขลา
 - น้ำแข็ง
 - ดี ๆ ชั่ว ๆ
8. ข้อใดเป็นคำประสมประเภทคำซ้ำ
- ดีใจ
 - ตากลอง
 - ดูร้าย
 - นาน ๆ
9. ข้อใดถูกตอง
- بابอคอแตก ความหมายอยู่ที่ บาบอ
 - เคราะห์ห้ามขามราย ความหมายอยู่ที่ เคราะห์ห้าม
 - นิครนุ์ชบฉอม ความหมายอยู่ที่ นิครนุ์
 - สมสูกลูกไม้ ความหมายอยู่ที่ สมสู

10. ข้อใดมีคำประเภทจำนวน
- คนมา ๆ ห่อ ๆ
 - เขาเป็นลูกน้องของพ่อ
 - สัตตยาบุญมีคเราณะ
 - กนบุญตนักศักดิ์ใหญ่มีกดื่มตัว
11. ข้อใดมีคำประสมประเภท การ- หรือความ- นำหน้า
- ทนายความว่าความ
 - ทุกคนเป็นการเป็นงานดีกว่า
 - ความรักมักให้ทุกข์
 - กรรมการจัดการจนได้การ
12. "เจ้าหนี้มักเก็บดอกเบี้ยยแพง" คำที่ขีดเส้นใต้เป็นคำอะไรในประโยค
- นาม
 - กริยา
 - วิเศษณ์
 - บุพพท
13. "สมศักดิ์ทำการบ้านรวดเร็วมาก" คำ "รวดเร็ว" ทำหน้าที่เป็นคำอะไรในประโยค
- นาม
 - กริยา
 - วิเศษณ์
 - บุพพท
14. คำประสมข้อใดที่ทำหน้าที่เป็นคำกริยาในประโยค
- แม่คาชายชาวแกง
 - ชาวนาจับจองที่ดินทำนา
 - นักเรียนทำการบ้านเสมอ
 - นายเสนอเป็นเด็กแข็งแรง
- (คำที่อยู่ในวงเล็บ)

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนบทเรียนแบบโปรแกรม (Pretest)

1. ค. ฟองน้ำ
2. ง. แข็ง
3. ค. ลินทอง
4. ข. สันทนา
5. ก. สองคำ
6. ค. ชักขึ้น หมายถึง ไม่ยอม ไม่ทำตาม
7. ข. โง่เงา
8. ง. นาน ๆ
9. ก. บาบ้อคอแตก ความหมายอยู่ที่بابอ
10. ง. คนบุญหนักศักดิ์ใหญ่มีลมตัว
11. ค. ความรักมักทำให้ทุกข์
12. ก. นาม
13. ค. วิเศษณ์
14. ข. ชวานาจับจ้องที่คืนท่านา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อปฏิบัติในการเรียนบทเรียน

1. เมื่อเริ่มเรียนบทเรียนให้นักเรียนใช้กระดาษที่ครูแจกให้ปิดกรอบอื่น ๆ เปิดไว้เฉพาะกรอบที่ 1 ให้นักเรียนอ่านกรอบที่ 1 อย่างละเอียด รอบคอบ จนเข้าใจ ถูกต้อง แล้วทำแบบฝึกหัด เสร็จแล้วเลื่อนกระดาษลง 1 ช่อง เพื่อตรวจคำตอบของกรอบที่ 1 แล้วอ่านกรอบต่อไป ทำแบบฝึกหัด และตรวจคำตอบตามลำดับ
2. นักเรียนต้องทำทุกกรอบและทำตามลำดับกรอบ อย่าทำข้ามกรอบ
3. ในการทำบทเรียนนี้ การทำเสร็จเร็วหรือช้า ถูกหรือผิด มิได้แสดงว่าใครเก่งกว่ากัน นักเรียนไม่จำเป็นต้องทำแข่งกับเพื่อน เพราะได้กล่าวแล้วว่านักเรียนเรียนตามความสามารถของนักเรียนเอง นักเรียนไม่ควรเลื่อนกระดาษปิด ก่อนทำแบบฝึกหัดแต่ละกรอบ เสร็จเรียบร้อยแล้ว
4. ความมุ่งหมายในการให้นักเรียนทำบทเรียนนี้ เพื่อจะวัดความรู้ที่เรียนนี้ คือจริงหรือไม่ มีใช้เพื่อวัดความรู้ที่นักเรียนเก่งหรือไม่ นักเรียนทำผิดก็แสดงว่าบทเรียนอาจจะไม่ดี ต้องแก้ไขไหม ถ้านักเรียนเปิดดูคำตอบก่อนและทำแบบฝึกหัดได้ถูกทุกข้อ ครูก็ไม่สามารถแก้ไขบทเรียนได้
5. เมื่อจบบทเรียนหน่วยหนึ่ง ๆ แล้ว ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนบทเรียน (Posttest) ควบ ขอให้ตั้งใจและพยายามทำให้ดีที่สุด คิดและทบทวนให้ถี่ก่อนส่ง เพื่อครูจะได้ทราบว่าเมื่อเรียนเรื่อง "คำประสม" นี้จบแล้ว นักเรียนได้รับความรู้หรือไม่เพียงใด

บทเรียนแบบโปรแกรมวิชาภาษาไทย

เรื่อง "คำประสม"

สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่ง

หน่วยที่สอง

ประเภทและหน้าที่ของคำประสม

ชื่อ

ชั้น

ก. 1

ก่อนที่จะเรียนเรื่องประเภทของคำประสมต่อไป
ครูขอทบทวนความรู้ที่นักเรียนเกี่ยวกับเรื่องความหมาย
และลักษณะคำประสมที่เรียนมาแล้วอีกครั้ง หวังว่าส่วนใหญ่
นักเรียนคงจะจำกันได้

ในหน่วยที่หนึ่งนั้น เราได้เรียนเรื่องลักษณะของ
คำประสมว่า คำประสม คือการเอาคำมูลตั้งแต่ 2 คำขึ้นไป
มารวมกันเป็นคำใหม่ มีความหมายใหม่คำเดียว เช่น เอา
คำมูล ผี + คำมูล เสื้อ เป็นผีเสื้อ หมายถึงแมลงชนิดหนึ่ง
มีสีปีกคล้ายสวย ดังนั้นคำว่า แม่น้ำ ซึ่งมีคำมูล แม่ + น้ำ
หมายถึงที่รวมของทางน้ำต่าง ๆ จึงนับเป็นคำ _____
เช่นกัน

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ก. 2 ลักษณะของคำประสมนั้น ถ้าหากเอาคำมูลสองคำมารวมกัน เราเรียกว่า คำประสมชนิดสองคำมูล เช่น คำว่า ทางเดิน ยี่สิบ แม่น้ำ คังกลาว ถ้าเอาคำมูลสามคำมารวมกัน เรียกว่า คำประสมชนิดสามคำมูล เช่น ผาเซ็ดหน้า โต๊ะกินข้าว ผู้ใหญ่าน

ถ้าหากเอาคำมูลสี่คำมารวมกัน เช่น เครื่องบดไฟฟ้าน้ำมันใส่ผม เรียกว่า คำประสมชนิดสี่คำมูล

ให้นักเรียนขีด ✓ หน้าคำที่เป็นคำประสมชนิด

สองคำมูล สามคำมูล และ สี่คำมูล ทุกคำ

___ 1. ต้นไม้	___ 2. ภาพยนตร์
___ 3. ผู้ก่อการร้าย	___ 4. น้าพันคอ
___ 5. กำมะหยี่	___ 6. วิ่งเร็ว

คำตอบ ก. 1

คำประสม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ก. 3 การเอาคำมูลตั้งแต่ 2 คำขึ้นไปมารวมกันเป็นคำประสมนั้นมีหลายประเภทอย่างไรโดยยงหนึ่งดังนี้

1. คำประสมประเภทคำซ้อน คือ การเอาคำมูลสองคำที่มีความหมายใกล้เคียงหรือเหมือนกันเรียงซ้อนกันไว้เพื่อเน้นความหมายให้ชัดเจนขึ้น เช่น

คำ จงจำ หมายถึง การใส่ตรวนขังไว้ในคุก

จง หมายถึง กำหนดไว้ ชังไว้

จำ หมายถึง ผูก คลอง .

คำ จง กับ จำ มีความหมายใกล้เคียงกันเรียงซ้อนกันไว้ เพื่อเน้นความหมายให้ชัดเจนขึ้น

คำว่า ผูกพัน หมายถึง ติดพัน รักใคร่

ผูก หมายถึง มัด รั้งควยเชือก

พัน หมายถึง วงรอบควยสิ่งที่เป็นเส้นสาย

คำ ผูกพัน จึงเป็นคำประสมประเภทคำซ้อนใช่หรือไม่ใช่ ?

(ชี้ค หน้า ก. หรือ ข.)

ก. ใช่ ข. ไม่ใช่

คำเฉลย ก. 2

1

3

4

ก. 4 คำชุกชุม ชุก = มีมาก . มีบ่อย ๆ

ชุม = มาก

ชุกชุม = มากมาย รวมกันมาก เน้น

ความหมายชัดเจนขึ้น จึงเป็นคำประสมประเภทคำซ้อน

คำอื่น ๆ ที่มีลักษณะดังนี้คือ คำ ดูแล มีคำมูล ดู + แล

ขุนเคือง มีคำมูล ขุน + เคือง ปกปิด มีคำมูล ปก + ปิด

จงชี้คเส้นใต้เฉพาะคำที่เป็นคำประสมประเภทคำซ้อน

1. ลึกซึ้ง 2. ท่าตา

3. ปลาดี 4. เบียดเบียน

คำเฉลย ก. 3

ก. ใช่

ก. 5 กำหนดคำมูลตัวตั้งไว้ ให้หาคำมูลจากกลุ่มคำต่อไปนี้มา
เรียงซ้อนกันให้เป็นคำประสมประเภทคำซ้อน

- รอน กลาว ปิด ภาพ เรือง เซลา สวย ไส
1. โง่ _____ 2. รูป _____
3. เคียด _____ 4. แจม _____

คำตอบ ก. 4

1. ลึกซึ้ง

4 ข. เบียดเบียน

ก. 6 เก่งมาก นักเรียนทำได้ทุกข้อ แสดงว่านักเรียน
เข้าใจลักษณะคำประสมประเภทคำซ้อนแล้ว ต่อไปนี้ นักเรียน
จะได้เรียนรู้เรื่องคำประสมอีกประเภทหนึ่ง คือ

2. คำประสมประเภทคำซ้ำ คือ การเอาคำมูล

คำเดียวกันสองคำมาเรียงซ้ำกันไว้ เพื่อเน้นความหมายเดิม

ให้แน่นแฟ้นขึ้น โดยใช้เครื่องหมายไม้มก (ๆ) แทนคำหลัง

เช่น คำว่า เร็วเร็ว เขียนเป็น เร็ว ๆ ความหมายจะเน้น

ขึ้นกว่าคำว่า เร็ว หรือคำว่า คอย ๆ ความหมายจะเน้นขึ้น

เล็กนอย เมื่อเทียบกับคำว่า คอย คำเดียว

ฉะนั้นคำที่ขีดเส้นใต้เหล่านี้คือ คนตัวคำ ๆ พุดดี ๆ

เสื้อสีขาว ๆ นาน ๆ เจอกัน ผักหนาใหนวล ๆ จิ้ง

ลวนเป็นคำประสมประเภท _____ ทั้งสิ้น

คำตอบ ก. 5

1. โง่เซลา

2. รูปภาพ

3. เคียดครอน

4. แจมไส

ก. 7 คำประสมประเภทคำซ้ำ ถ้าผู้พูดแสดงความมั่นใจ ความแน่นอน
ของคำพูด เพื่อให้ความหมายเป็นจริงมากขึ้น มักจะขึ้นเสียง
คำหน้าเป็นเสียงตรี

ตัวอย่าง เช่น

เขาทำงานคึกคัก แสดงว่า ผู้พูดต้องการเน้นถึงเขา ว่าเป็น
คนที่ทำงานดีมาก

ขนมอร่อยอรอร แสดงว่า ขนมอร่อยมาก

ผิวเธอขาวขาว แสดงว่า ผิวของเธอขาว มาก

ถามาธิพูดว่า "ดีใจที่ได้เจอตัวนี้ช่วยสวย" คำว่า
ช่วยสวย เป็นคำประสมประเภทใด (ชี้ค หน้าข้อที่ถูกตอง)

ก. คำซ้อน

ข. คำซ้ำ

คำตอบ ก. 6

คำซ้ำ

ก. 8 จากข้อความต่อไปนี้ให้นักเรียนจงเขียนวงกลมล้อมรอบข้อที่มี
คำประสมประเภทคำซ้ำอยู่ด้วยทุกข้อ

ก. ทำอะไรเป็นเด็ก ๆ ข. โต๊ะตัวนี้สวยมาก

ค. ฉันคิดถึงเธอเสมอ ง. แหมคิดถึงคิดถึงเธอ

คำตอบ ก. 7

ข. คำซ้ำ

ก. 9 สรุปประเภทของคำประสมที่เรียนไปแล้วมีดังนี้

1. คำประสมประเภทคำซ้อน ได้แก่ ถากถาง
บาดหมาง แถกร้าว

2. คำประสมประเภทคำซ้ำ ได้แก่

กิน ๆ นอน ๆ เขียว ๆ แดง ๆ คำคำ

จงชี้ค หน้าข้อที่มีคำประสมประเภทคำซ้ำและคำซ้อน

ก. นกน้อย แฉจิ้ง

ข. คุณแล ต่าง ๆ

ค. ใจรอน หัวนิจิต

คำตอบ ก. 8

ก.

ง.

ก. 10 นักเรียนเขียนคำประสมประเภทคำซ้อน คำซ้ำมาสองประเภท
แล้ว ส่วนมากทำไต่ถูกตอง ยังมีคำประสมอีกประเภทหนึ่ง
คือ

3. คำประสมประเภทสำนวน คือ การเอาคำมูล

4 คำมาเรียงกันไว้คล้องจองกัน โดยมากจะเป็นสำนวนไทย
นำหนักของคำอยู่แตกต่างกันดังนี้

3.1 นำหนักความหมายของคำอยู่ทั้งสอง

คือ คันทา และ คตล้ง เช่น

เข้าคำพลอย นำหนักของความหมายอยู่ที่เข้าและคำพลอย

นิกรปราบยอม นำหนักของความหมายอยู่ที่นิกรและปราบยอม

รวบริดตัดักความ นำหนักของความหมายอยู่ที่รวบริดและตัดักความ

จึงชี้คเสนใตคำประสมประเภทสำนวน ความหมาย
ของคำเนนหนักอยู่ทั้งสอง จากขอความสนทนาต่อไปนี้

ออย "เออ คุณศรี ทาทางอารมณ์เสียนะ เห็นนั่งผูกคิวนิวหนา
คั้งแต่เขา"

นุช "ฮือ ทวงบุญหนักศักดิ์ใหญ่ งานเขอะมักจะมีอารมณ์แปลกๆ
อย่างนี้แหละ"

คำตอบ ก. 9

✓ ช.

ก. 11 ยังมีคำประสมประเภทสำนวนอีกลักษณะหนึ่ง คือ

3.2 นำหนักความหมายของคำอยู่ที่คันทาหรือ

สองคันทา เช่น

ขี้ขามาครอก ความหมายของคำเนนหนักอยู่ที่ขี้

คัมแคบแคบใจ ความหมายของคำเนนหนักอยู่ที่คัมแคบ

นักเรียนลองสังเกตคำต่อไปนี้ แล้วชี้ค ✓ หมายอยู่ที่ถูก

___ ก. บาบอคอแตก ความหมายของคำเนนหนักที่คอคแตก

___ ข. เกี้ยวคองหนองยุ้ง ความหมายของคำเนนหนักที่เกี้ยวคอง

___ ค. ทางหนีทีไล่ ความหมายของคำเนนหนักที่ทีไล่

คำตอบ ก. 10

ผูกคิวนิวหนา

บุญหนักศักดิ์ใหญ่

ก. 12 คำว่า สมัญญคุณไม้ ความหมายของคำอยู่ที่สองคำหลัง
คือ คุณไม้

น้ำพิกน้ำแรง ความหมายของคำอยู่ที่สองคำหลัง
คือ น้ำแรง

จะเห็นว่าคำประสมประเภทส่วนวนยังมีอีกลักษณะหนึ่งคือ

3.3 นำหนักความหมายของคำอยู่ที่คหลัง

คือ สองคำหลัง คำที่มีลักษณะเช่นนี้มีคำ ตึกถาวรบานเรือ
ลมเพลมพิศ

คำตอบ ก. 11

✓ ข.

นักเรียนพิจารณาคำต่อไปนี้ แล้วขีดเส้นใต้เฉพาะ

นำหนักความหมายของคำว่า เนนอยู่ที่ใด ?

1. วานอนสอนงาย 2. กอรางสรางตัว
3. ลิมหลิมตา

ก. 13 ลักษณะคำประสมประเภทส่วนวนอีกอย่างหนึ่ง คือ

3.4 นำหนักความหมายของคำอยู่ที่หัวและทาย

คือ คำที่หนึ่ง สี่ เช่น

บลหมากรากไม ความหมายของคำ เนนหนักอยู่ที่บลและไม

ปากนกชกบอน ความหมายของคำ เนนหนักอยู่ที่ปากและบอน

ดังนั้นคำว่า ตึกสอยหอยตาม ความหมายของคำ เนน

อยู่ที่ _____

เคระหามยามราย ความหมายของคำ เนน

อยู่ที่ _____

คำตอบ ก. 12

1. วานอน-
สอนงาย
2. กอราง-
สรางตัว
3. ลิมหลิมตา

ก. 14 นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับลักษณะคำประสมประเภทส่วน มาแล้ว 4 ชนิด คือ

3.1 ความหมายอยู่ที่สองคู่ เช่น รวบรัดคัดความ

3.2 ความหมายอยู่ที่สองคำหน้า เช่น หมอบราบความแกล

3.3 ความหมายอยู่ที่สองคำหลัง เช่น สมสนุกไม่

3.4 ความหมายอยู่ที่คำที่หนึ่งและสี่ เช่น บธหมากรากไม้

จากคำที่กำหนดให้ต่อไปนี้ นักเรียนจงบอกความหมายของคำว่า เน้นหนักอยู่ที่คำใด ?

ก. ชี้ขามาครอก ความหมายของคำเน้นหนักอยู่ที่คำ

ข. บุญหนักศักร์ใหญ่ ความหมายของคำเน้นหนักอยู่ที่คำ

ค. ตึกกวานบ้านเรือน ความหมายของคำเน้นหนักอยู่ที่คำ

คำตัดม ก. 13

ตัด-ตาม

เคราะห์-ราย

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ก. 15 ลักษณะคำประสมประเภทสำนวนอื่นอีกชนิดหนึ่ง คือ

3.5 ความหมายของคำเนนหนักอยู่ที่คำที่หนึ่ง-สาม

และสอง-สี่ เช่น

คำว่า ล้มหัวจมท้าย ความหมายของคำอยู่ที่ ล้ม-จม หัว-ท้าย

คำว่า คิดหน้าตามหลัง ความหมายของคำอยู่ที่ คิด-ตาม หน้า-หลัง

ถ้าสรุปว่าคำ กิดหน้าขวางตา ความหมายของคำอยู่ที่

คำหนึ่ง-สาม สอง-สี่ และคำว่า ขึ้นเหนือลงใต้ ความหมาย

ของคำอยู่ที่คำหนึ่ง-สาม สอง-สี่ จะถูกต้องหรือไม่

ก. ถูก ข. ไม่ถูก

คำตอบ ก. 14
บุญหนักศักดิ์ใหญ่
บานเรือน

ก. 16 สรุปคำประสมประเภทสำนวนมีดังนี้

1. ความหมายของคำเนนหนักอยู่ที่ทั้งสองคู่ เช่น เก็บหอมรวมริบ

2. ความหมายของคำเนนหนักอยู่ที่สองคำหน้า เช่น เกี่ยวคองหนองยุ้ง

3. ความหมายของคำเนนหนักอยู่ที่สองคำหลัง เช่น มุงมากปรารพณา

4. ความหมายของคำเนนหนักอยู่ที่คำหน้าและหลัง เช่น เคราะห์หามยามร้าย

5. ความหมายของคำเนนหนักอยู่ที่คำที่หนึ่ง-สาม สอง-สี่
เช่น คิดหน้าตามหลัง

นักเรียนลองอ่านคำประสมประเภทสำนวนดังต่อไปนี้

แล้วบอกควาความหมายของคำเนนหนักอยู่ที่คำใด

1. بابอคอตแตก ความหมายของคำเนนหนักที่ بابอ

2. ผีกรูบซุบผม ความหมายของคำเนนหนักที่ _____

3. สมสู่ลูกไม้ ความหมายของคำเนนหนักที่ _____

4. ผลหมากรากไม้ ความหมายของคำเนนหนักที่ _____

คำตอบ ก. 15
✓ ก. ถูก

คำตอบ ก. 16

2. นิกรูปชุมชน

3. ลูกไม้

4. ผลไม้

ก. 17 นักเรียนได้เรียนเรื่องคำประสมคำซ้อน คำซ้ำ ล้วนมาแล้ว
 หวังว่านักเรียนคงทำแบบฝึกหัดที่ทุกคน ท่องไปนี้นักเรียนลอง
 พิจารณาความเข้าใจในบางที่มีคำประสมประเภทคำซ้อน คำซ้ำ
 และสำนวน ชีต ✓ หน้าสนั้น

___ ก. ประชาชนของสามัคคีพร้อมใจกันต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย
 ___ ข. ฉันชอบศึกษาย่อยตามแม่ไปต่างจังหวัดเสมอ
 ___ ค. แหม ! เด็ก ๆ หอนี้ฉันขยันทำการบ้านทุกวันเลย

คำตอบ ก. 17

✓ ข.

✓ ก.

ก. 18 ยังมีคำประสมอีกประเภทหนึ่ง นอกจากประเภทคำซ้อน คำซ้ำ
 และสำนวนคือ

4. คำประสมประเภทที่ยืมมาจากข้อความยาว ๆ
 เช่น คนที่ทำงานในสวนเรียกย่อว่า ชาวสวน คนที่ทำดี
 ประพฤติดี เรียกย่อว่า ผู้ดี คนที่ชำนาญในการรบหรือพวกทหาร
 เรียกย่อว่า นักรบ จะเห็นว่าคำประสมประเภทนี้จะมีคำซ้ำ
ผู้ นัก ประกมอยู่ข้างหน้าเสมอ เช่น

คนที่ทำงานในนา	เรียกย่อว่า	<u>ชาวนา</u>
คนที่อาศัยอยู่ในป่า	เรียกย่อว่า	ชาว _____
คนที่คงโทษ ถูกจำคุกขังในคดีอาญา	เรียกย่อว่า	นัก _____
คนที่เป็โจร ประพฤติชั่วร้าย	เรียกย่อว่า	ผู้ _____

คำตอบ ก. 18

ชาวป่า
นักโทษ
บรรยาย

ก. 19 คำประสมประเภทที่ยืมมาจากข้อความยาว ๆ ให้
 สันลง เพื่อเรียงง่าย ๆ นอกจากมีคำ ชาว ผู้ นัก ประกอบ
 ขางหน้าแล้ว ยังมีคำข้าง หมอ ประกอบขางหน้าอีก เช่น
 ผู้ชำนาญในการขับเรือ (ทางภาคอีสาน) เรียกย่อว่า หมอลำ
 คำอื่น ๆ ลักษณะนี้มี หมอความ หมอดู หมอยา เมือง
 ผู้ชำนาญในการทำทองเรียกย่อว่า ข้างทอง คำอื่นที่มีลักษณะ
 เช่นนี้คือ ข้างกล ข้างเขียน ข้างปั้น ล้วนเป็นคำประสม
 ประเภทที่ยืมมาจากข้อความยาว ๆ
 คำอธิบายดังกล่าวมานี้เป็นคำอธิบายคำประสม
 ประเภท _____

คำตอบ ก. 19

ที่ยืมมาจาก
ข้อความยาว ๆ

ก. 20 นักเรียนโคเรียนเรื่องประเภทของคำประสมที่ยืมมาจาก
 ยาว ๆ ซึ่งมีคำข้าง ผู้ นัก ชาว หมอ ประกอบหน้าแล้ว ยังมี
 คำประสมที่มีคำเครื่อง ของ ที่ ประกอบขางหน้าอีก เช่น
 เครื่องใช้ในการหุงหาอาหาร เรียกย่อว่า เครื่องครัว
 ของที่ใช้รวมกัน เรียกย่อว่า ของกลาง
 สิ่งปลาคสำหรับนอน เรียกย่อว่า ที่นอน
 ดังนั้นคำที่กำหนดให้ต่อไปนี้เป็นคำประสมที่ยืมมาจาก
 ข้อความยาว ๆ หรือไม่ ? (ชี้ค หน้าขอ)
 เครื่องใช้ เครื่องมือ ที่นั่ง ที่อยู่ ของกำนัล ของขวัญ
 _____ ก. เป็น _____ ข. ไม่เป็น

ก. 21 ให้นักเรียนลองจับคู่คำย่อของข้อความยาว ๆ ที่กำหนด โดยนำเอาตัวเลขชุด ข. ไปใส่ในช่องว่างหน้า ชุด ก. ให้ตรงกับความหมายของข้อความนั้น ๆ

คำตอบ ก. 20

✓ ก. เป็น

	ชุด ก.	ชุด ข.
___ ก.	คนที่ชำนาญในการแกแเครื่องยนต์	1. นักดนตรี
___ ข.	คนทีเล่นดนตรีเก่ง	2. หมอดู
___ ค.	เครื่องแต่งกายที่กำหนดเหมือนกัน เฉพาะหมู่หนึ่ง ๆ	3. ขางยนต์
___ ง.	ผู้มีวิชาความรู้ทางโหราศาสตร์	4. ผู้ ขย
		5. เครื่องแบบ
		6. นักออกแบบ

ก. 22 ดีมาก นักเรียนทำได้ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่ ในกรอมน ก. นักเรียนได้เรียนเรื่องคำประสมประเภทคือ คำประสมประเภทคำซ้อน คำซ้ำ ส่วนวน และคำที่ย่อมาจากข้อความยาว ๆ คำประสมประเภทที่ห้า คือ

5. คำประสมประเภทที่มีอาการนาม การ- หรือ ความ- นำหน้า คำ การ มักนำหน้าคำที่มองเห็นได้ควยตา และปฏิบัติได้ เช่น การกิน การนอน การทำงาน การพักผ่อน ส่วน ความ จะนำหน้าคำที่เป็นนามธรรมคือ สัมผัสไม่ได้ เช่น ความทุกข์ ความชั่ว ความเลว ความงาม

คำตอบ ก. 21

3 ก.

1 ข.

5 ค.

2 ง.

ให้นักเรียนลองเขียนวงกลมล้อมรอบข้อที่เป็นคำประสมประเภทการ- ความ- นำหน้าที่ถูกต้อง

1. การนั่ง	4. ความนับ
2. ความรอน	5. ความลำบาก
3. การรวย	

คำศพบ ก. 22

- ①
- ②
- ⑤

ก. 23

จากข้อความต่อไปนี้ให้นักเรียนจงขีดเส้นใต้คำประสมประเภทมี การ- ความ- นำหน้าทุกคำ
 "การอ่านเป็นการรับรู้ความคิด ความรู้สึกของผู้คนทางตัวอักษร"

ก. 24 ยังมีคำประสมอีกประเภทหนึ่ง คือ

6. คำประสมประเภทคำมูลต่างความหมายมารวมกัน

เช่น

คำ ลูกเสือ มีคำมูล ลูก = คำเรียกบุตรที่เกิดจากบิดา มารดา รวมกับคำมูล เสือ = อยู่ในป่า ลูกเสือ เป็น คำประสมประเภทคำมูลต่างความหมายมารวมกัน เพราะหมายถึง เด็กที่อยู่ในคณะที่ตั้งขึ้นสำหรับอบรมให้เด็กเป็นพลเมืองดี

คำ หู = อวัยวะชนิดหนึ่ง คำ กวาง = สัตว์ชนิดหนึ่ง คำสวย เขาสวย หูกวาง เป็น คำประสมประเภทคำมูลต่างความหมายมารวมกัน เพราะมีความหมายถึงคนไม่ชนิดหนึ่ง มีใบเหมือนใบหูกวาง

จะเห็นคำประสม ลูกเสือ หูกวาง ต่างเป็นคำประสมที่เอาคำมูลต่างความหมายมารวมกัน ความหมายจะเปลี่ยนเป็นความหมายใหม่ ไม่เหมือนเดิม คำอื่น ๆ ที่มีลักษณะเช่นนี้ คือ ลูกน้ำ เสือป่า (คน) ใจดี หัวแหลม คู่มือ ปากแข็ง นายหนา ล้วนเป็นคำประสมประเภท _____

คำศพบ ก. 23

การอ่าน
การรับรู้
ความคิด
ความรู้สึก

ก. 27 หน้าที่ของคำประสม

คำประสมที่สร้างขึ้นนั้นมีหน้าที่ตามการใช้ดังนี้

1. คำนาม คำประสมที่เป็นคำนามทำหน้าที่

เช่นเดียวกับคำนามทุกประการ คือ เป็นทั้งประธานและกรรมของประโยค ตัวอย่างเช่น

ชาวกรุง แต่งตัวสวยงาม ชาวกรุง เป็นประธาน ของประโยค

หมอมาคัดหัวใจ หัวใจ เป็นกรรม ของประโยค

จากประโยคต่อไปนี้ ข้อใดมีคำประสมที่ทำหน้าที่

เป็นประธาน และเป็นกรรม ของประโยค (ชี้ค ✓ หน้าข้อ)

___ 1. ครูทำโทษนักเรียน

___ 2. นักโทษที่ถูกคุมขัง

___ 3. แม่ซื้อเสื้อผ้าที่ตลาด

คำตอบ ก. 22

ข 1.

ค 2.

ก 3.

ก. 28 คำว่า เข็มขัด เรือนจำ มือปืน ต่างเป็นคำประสมที่เป็นคำนาม

เพราะทำหน้าที่เป็นประธานและกรรมในประโยคได้

เข็มขัด อยู่บนโต๊ะ เข็มขัด เป็นประธาน ในประโยค

เขาถือเข็มขัด ในมือ เข็มขัด เป็นกรรม ในประโยค

ตำรวจจับมือปืน 2 คน มือปืน เป็นกรรม ในประโยค

นักโทษทั้งเรือนจำ เรือนจำ เป็นกรรม ในประโยค

นักเรียนลองพิจารณาคำประสมต่อไปนี้ แล้วเขียน

วงกลมล้อมรอบข้อที่เป็นคำประสมที่เป็นคำนาม

1. นักเลง

2. ขูเซ็ง

3. รถไฟ

4. วงไว

คำตอบ ก. 27

✓ 2.

คำตอบ ก. 32

คำวิเศษณ์

คำกริยา

ก. 33 คำประสมในข้อใดที่ทำหน้าที่เป็นคำนาม คำกริยา และคำวิเศษณ์ อยู่ในข้อเดียวกันทั้งหมด (เขียนวงกลมล้อมรอบข้อ)

1. นิตยาเป็นคนใจดีและน่ารักเหลือเกิน
2. อาทิตย์ยกยอกเงินของมานิตย์ ถูกตำรวจจับได้
3. เด็ก ๆ ชื่นชมครูวาสนาที่มีรูปร่างอวบแอ่น

คำตอบ ก. 33

③

ก. 34 นักเรียนเรียนหน่วยที่ 2 ซึ่งเป็นประเภทและหน้าที่ ของคำประสมไปแล้ว ส่วนใหญ่นักเรียนทำใ้ถูกต้อง ก่อนจบ บทเรียนนี้ขอให้ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังบทเรียน (Post-test) ด้วย เพื่อค้วว่านักเรียนเรียนจบแล้ว นักเรียนเข้าใจ ค้ถูกต้องเพียงใ้ใด คำถามที่ถามก็มาจากใ้ที่นักเรียนใ้เรียน มาแล้ว ขอให้นักเรียนใ้ความคิดอย่างรวบค้ดใ้ในการทำ ทำเสร็จแล้วนักเรียนตรวจค้ดใ้เลยวว่า นักเรียนทำถูกหมด หรือเปลว ครูเชือวว่านักเรียนต้องทำใ้หมดทุกข้อ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบทดสอบหลังเรียนแบบเรียน (Posttest)

หน่วยที่สอง

ชื่อ _____

ชั้น _____

คำสั่ง จงขีด ✕ ทับตัวอักษรหน้าข้อที่ถูกที่สุด

1. ข้อใดเป็นคำประสม ?
 - ก. นกรอง
 - ข. นกเอี้ยง
 - ค. นกหวีด
 - ง. นกนอน
2. คำมูลข้อใดที่เติมในช่องว่างหน้าคำ " _____ กา " แล้วเป็นคำประสม
 - ก. จมูก
 - ข. คอ
 - ค. อี
 - ง. ปาก
3. ข้อใดเป็นคำประสม ?
 - ก. นานน้ำ
 - ข. น้ำใส
 - ค. คมน้ำ
 - ง. ลูกน้ำ
4. ข้อใดเป็นคำประสม ?
 - ก. หกวาง
 - ข. สองคู่
 - ค. หดงมา
 - ง. ขางล่าง

5. ข้อใดมีใจคำประสม ?
- อ่างเก็บน้ำ
 - สาธิตา
 - หนังสือพิมพ์
 - ผ้าเช็ดหน้า
6. ข้อความต่อไปนี้มีคำประสมกี่คำ "เชอมีปากกา คินสอ และยางลบหมึกใหม่ ?"
- สองคำ
 - สามคำ
 - สี่คำ
 - ห้าคำ
7. ข้อใดเป็นความหมายของคำประสมว่า "ถือตัว" ?
- ยกตัว
 - ไว้ตัว ทะนงตัว
 - ถ่อมตัว
 - อวดตัว
8. ข้อใดเป็นคำประสมประเภทคำที่ย่อมาจากข้อความยาว ๆ ?
- เครื่องมือ
 - ฝ่ามือ
 - มือคู่
 - มือใหญ่
9. ข้อใดเป็นคำประสมประเภทซ้ำคำ ?
- ควาขาว
 - ยาแคง
 - ตากตาง
 - หลับนอน

10. ข้อใดเป็นคำประสมประเภท การ- หรือความ- นำหน้า ?
- นักเรียนห้องนี้ชั้น
 - การบนสนในหอเรียนไม้คี่
 - ผ้าชีริ้วหอทอง
 - ของใช้เล็ก ๆ น้อย ๆ
11. ข้อใดเป็นคำประสมประเภทคำมูลต่างชนิดกันมารวมกัน ?
- คิดลวก ๆ
 - ชุ่มเฟื้อย
 - ลูกคิด
 - แจ่มใส
12. "อำนาจใสรองเทาใหม่" คำประสมที่ชี้คั่นใต้วหน้าที่จะไรในประโยค ?
- คำนาม
 - คำกริยา
 - คำวิเศษณ์
 - คำบุพบท
13. คำประสมข้อใดที่ทำหน้าที่เป็นคำกริยาในประโยค ?
- นักเรียนขยันมาก
 - นายอวนกินข้าวจุเหลือหลาย
 - เขาเดินทางทุกวัน
 - โจรมุกรุกเขามาในบ้าน
14. "เธอเป็นคนใจดี" ใจดี ทำหน้าที่อะไรในประโยค ?
- คำนาม
 - คำกริยา
 - คำวิเศษณ์
 - คำบุพบท

(เมื่อทำข้อสอบเสร็จแล้ว ตรวจสอบคำตอบหน้าต่อไป)

เจดยแบบทดสอบหลังเรียนบทเรียนแบบโปรแกรม (Posttest)

1. ค. นกหวีด
2. ง. ปาก
3. ง. ลูกน้ำ
4. ก. หูกวาง
5. ข. สาลิกา
6. ข. สามคำ
7. ข. ไม้เท้า หงอนตัว
8. ก. เครื่องมือ
9. ก. ค้าวขาว
10. ข. การนอนในห้องเรียนไม้ดี
11. ค. ลูกคิด
12. ก. คำนาม
13. ง. โจรบุกรุกเข้ามาในบ้าน
14. ค. คำวิเศษณ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย